

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет педагогічної освіти
Кафедра педагогіки

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ З ФІЗИЧНОГО
ВИХОВАННЯ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ
НАВЧАННЯ

Кваліфікаційна робота студента

групи: _____ ОПНм-24

(шифр групи)

ступінь вищої освіти: _____ магістр

спеціальності: Освітні, педагогічні науки

(шифр і назва спеціальності)

Лозікова Андрія Сергійовича

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Керівник: _____ кандидат педагогічних наук,

_____ доцент Потапенко О. Б.

ЗАПЕВНЕННЯ

Я, Лозіков Андрій Сергійович, розумію і підтримую політику Криворізького державного педагогічного університету з академічної доброчесності. Запевняю, що ця кваліфікаційна робота виконана самостійно, не містить академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Я не надавав і не одержував недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело.

Із чинним Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Криворізького державного педагогічного університету ознайомлений. Чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення академічної доброчесності робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ.....	9
1.1. Підготовка майбутніх фахівців з фізичного виховання як актуальна проблема.....	9
1.2. Специфіка використання інтерактивних методів навчання в освітньому процесі	15
1.3. Педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до використання інтерактивних методів навчання.....	32
Висновки до першого розділу.....	40
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДНИЦЬКА ПЕРЕВІРКА СТАНУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ.....	42
2.1. Вивчення стану підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до використання інтерактивних методів навчання.....	42
2.2. Презентація робочої програми вибіркової дисципліни щодо підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до використання інтерактивних методів	50
Висновки до розділу 2	57
ВИСНОВКИ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	63
ДОДАТКИ.....	72

ВСТУП

Актуальність теми. Входження України до європейського освітнього простору актуалізує необхідність цілісної модернізації вітчизняної системи освіти та оновлення підходів до фахової підготовки педагогічних кадрів. Сучасна професійна підготовка майбутнього педагога передбачає не лише засвоєння комплексу наукових і методичних знань, а насамперед формування особистості, здатної до безперервного професійного й духовного розвитку, самовдосконалення, адаптації до динамічних умов суспільства.

Підготовка майбутнього фахівця з фізичного виховання розглядається сьогодні крізь призму стратегічної мети Нової української школи, що спрямована на формування всебічно розвиненої й відповідальної особистості, здатної критично мислити, діяти на основі морально-етичних переконань, приймати виважені рішення, дотримуватися прав людини, демонструвати патріотичну позицію, проявляти ініціативність та інновативність, будувати успішну професійну траєкторію та реалізовувати принципи сталого розвитку [47, с. 6]. Відтак майбутній фахівець з фізичного виховання має готуватися до реалізації освітнього процесу за моделлю партнерства, забезпечення здоров'язберезувального середовища й розвитку особистісного потенціалу кожного здобувача освіти.

Умови глобалізації, швидкоплинність інформаційних процесів та глибинні трансформації суспільства ускладнюють систему соціальних стосунків і ставлять перед людиною потребу швидко орієнтуватися в нових ситуаціях, ухвалювати нестандартні рішення та проявляти гнучкість мислення. Тому освітні заклади мають цілеспрямовано долати консерватизм і стереотипність у навчально-виховному процесі, поступово переходячи від репродуктивних моделей навчання до варіативних, діяльнісних та інноваційних.

У цьому контексті особливої значущості набуває впровадження інтерактивних методів навчання, які створюють умови для активної пізнавальної взаємодії учасників освітнього процесу, підсилюють особистісну та професійну

залученість студента, формують навички співпраці, відповідальності, рефлексії та самостійності. Для сфери фізичного виховання це має особливе значення, оскільки інтерактивні методи дають змогу моделювати навчальні ситуації, організовувати діяльнісне навчання, забезпечувати високий рівень мотивації, а також розвивати в майбутніх фахівців готовність до інновацій та професійного лідерства.

Актуальність проблеми посилюється потребою в інтенсифікації освітнього процесу – забезпеченні засвоєння обсягу навчального матеріалу без збільшення тривалості підготовки та без зниження вимог до якості. Досягнення цього можливе лише за умови зміни методичного інструментарію викладача, впровадження сучасних інтерактивних технологій та створення середовища, у якому студент є активним суб'єктом, а не пасивним споживачем інформації.

У державних документах, як-от: Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті [45], Законах України «Про освіту» [65], «Про загальну середню освіту» [64], «Про вищу освіту» [63], «Про фізичну культуру і спорт», «Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012 – 2016 роки» [66], Національній стратегії з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» [46] Акцентується, що ключовою місією сучасної системи освіти є створення умов для всебічного розвитку молоді, охорони та зміцнення її фізичного, психічного й духовного здоров'я. Виховання підростаючого покоління має ґрунтуватися на відповідальному ставленні до власного здоров'я та здоров'я інших людей як до найвищої особистісної й суспільної цінності. Формування здорового способу життя розглядається як складова загальної культури особистості та передбачає розвиток фізичних здібностей, підтримання гармонії тіла й духу та забезпечення в закладі освіти гуманістичного підходу до здобувача освіти і сприятливих умов для становлення здорової особистості.

У цьому контексті вчитель фізичної культури має бути підготовленим до ефективного виконання професійних завдань і здатним у реаліях переходу до

інформаційно-технологічного суспільства застосовувати широкий спектр сучасних форм, методів і засобів навчання дітей та молоді.

Підготовка майбутніх фахівців з фізичного виховання до професійної діяльності має відповідати Професійному стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затверджений наказом Міністерством освіти і науки України № 1225 від 29.08.2024 року.

Проблемі якісної професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання присвятили свої наукові праці вітчизняні вчені: Л. Ареф'єва [2], О. Безкопильний [4], Е. Вільчковський [9], П. Джуринський [19], Л. Іванова [26], Т. Однолеток [50], Л. Сущенко [77], Т. Троценко [79], Т. Троценко [79], І. Шаповалова [85], Б. Шиян [86], Н. Щекотиліна [87] та ін.

Фахівець із фізичного виховання має буди підготовлений до реалізації мети освітньої галузі фізичної культури, визначена Державним стандартом базової середньої освіти. У Державному стандарті базової середньої освіти зазначено, що метою освітньої галузі фізичної культури є гармонійний фізичний розвиток особистості учня, підвищення функціональних можливостей організму, вдосконалення життєво необхідних рухових умінь і навичок, розширення рухового досвіду через формування стійкої мотивації до знань фізичною культурою і спортом. Важливим елементом інноваційної моделі фізичного виховання, яка відповідає вимогам НУШ, є використання в освітньому процесі інтерактивних методів навчання, які сприяють активізації пізнавальних інтересів здобувачів освіти.

Пошук найбільш ефективних шляхів розв'язання окресленої проблеми зумовив необхідність підвищення ефективності фахової підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та вплинув на вибір теми магістерського дослідження: **«Підготовка майбутнього фахівця з фізичного виховання до використання інтерактивних методів навчання».**

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні теоретичних засад підготовки майбутнього фахівця з фізичного виховання до використання інтерактивних методів навчання та вивченні практичного досвіду реалізації окресленої

проблеми.

Завдання дослідження:

- з’ясувати сутність понять: «підготовка», «професійна підготовка», «підготовка майбутнього фахівця з фізичного виховання», «інтерактивне навчання», «інтерактивні методи навчання» у науковій літературі;
- розкрити методичні аспекти використання інтерактивних методів навчання;
- визначити педагогічні умови підготовки майбутнього фахівця з фізичного виховання до використання інтерактивних методів навчання;
- вивчити стан підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до використання інтерактивних методів навчання в Криворізькому державному педагогічному університеті;
- розробити робочу програму вибіркової дисципліни «Інтерактивні методи: теорія і методика навчання» з метою вдосконалення процесу підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до використання інтерактивних методів навчання.

Об’єкт дослідження – процес підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до використання інтерактивних методів навчання.

Предмет дослідження – педагогічні умови ефективної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до використання інтерактивних методів навчання.

Задля досягнення мети та вирішення визначених завдань, було використано комплекс **методів дослідження**. До *теоретичних методів* віднесено поняттєво-категоріальний аналіз, синтез, узагальнення, класифікацію й систематизацію наукових джерел, що дало змогу з’ясувати зміст і структуру ключових понять дослідження, визначити концептуальні підходи до підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та науково обґрунтувати педагогічні умови ефективного формування їх готовності до застосування інтерактивних методів навчання. До *емпіричних методів* – бесіди, тестування, аналітичні спостереження й експертне оцінювання, спрямовані на виявлення реального

стану підготовленості майбутніх учителів фізичної культури до впровадження інтерактивних методів у професійну діяльність, а також на аналіз динаміки змін на різних етапах експериментальної роботи. Отримані результати опрацьовувалися із використанням *методів якісного та кількісного аналізу*, що забезпечило можливість об'єктивного узагальнення емпіричних даних та інтерпретації ефективності запропонованої системи підготовки.

Практична значущість одержаних результатів полягає в тому, що результати дослідження можуть бути важливими для подальшої якісної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до використання інтерактивних методів навчання.

Наукова новизна полягає у розкритті шляхів покращення підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до використання інтерактивних методів навчання, вивченні досвіду КДПУ у визначеному напрямі та розробці й представленні до вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Інтерактивні методи: теорія і методика навчання» з метою якісної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до використання інтерактивних методів навчання.

Апробація результатів роботи. Матеріали дослідження висвітлено на 3-й Міжнародній науково-практичній конференції науково-педагогічних, педагогічних працівників і молодих учених «Теорія і практика професійного становлення фахівця в інноваційному соціокультурному просторі» (17-18 квітня 2025 р. м. Дніпро, Університет імені Альфреда Нобеля).

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та загальних висновків, списку використаних джерел, що налічує 87 найменувань. Загальний обсяг роботи складає 76 сторінок, із них 62 сторінки основного тексту.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ

1.1. Підготовка майбутніх фахівців з фізичного виховання як актуальна проблема

Трансформація суспільства від індустріальної до інформаційно-технологічної моделі актуалізує вимогу підвищення якості підготовки кваліфікованих фахівців, зокрема майбутніх педагогів. Посилюються не лише змістові, а й особистісні вимоги до студентів педагогічних університетів, адже сучасна система освіти потребує фахівців, здатних до професійної мобільності, конкурентоспроможності та інноваційної діяльності.

Проблема професійної підготовки майбутніх учителів в умовах університетської освіти потребує першочергового вирішення, що зумовлено соціальним запитом на педагогів високого рівня професіоналізму. Методологічні підходи до підготовки студентів мають забезпечувати умови їх професійного становлення, охоплюючи створення ситуацій успішності, професійного вибору, самовираження й самоствердження.

Система професійної підготовки ґрунтується на узгодженому застосуванні низки методологічних підходів, що передбачають програмування спільних дій, організацію їх реалізації, поетапний контроль, аналіз та оцінювання результатів, а також урахування використаних і нереалізованих ресурсів. Узгоджена взаємодія підходів забезпечує якісний рівень підготовки студентів до професійної діяльності, оптимізацію ресурсів освітнього процесу, ефективне розв'язання конфліктних ситуацій у професійній сфері та збереження досягнутих результатів із пошуком нових зон професійного зростання.

Поняття «підготовка» у довідкових джерелах розглядається як набуття запасу знань, умінь і досвіду в процесі навчання чи практичної діяльності з метою подальшого виконання певних завдань. Тому під підготовкою доцільно

розуміти процес цілеспрямованого створення умов і засвоєння знань, умінь і навичок, а також практичного досвіду для досягнення визначеної мети.

Одним із різновидів підготовки є *професійна підготовка*, яка трактується як набуття кваліфікації за відповідним напрямом або спеціальністю. Професійна підготовка визначається як системний процес навчання чинних або потенційних фахівців, спрямований на здобуття професійних знань і вмінь та формування навичок, необхідних для виконання певних видів трудової діяльності.

Надання людині певної професійної кваліфікації, що визначає її місце в соціумі та сфері праці, передбачає оволодіння професійною підготовкою як ключовим компонентом професійної освіти. Це підтверджують наведені у науковій літературі трактування, згідно з якими професійна підготовка розуміється як «сукупність спеціальних знань, навичок і вмінь, професійно значущих якостей, трудового досвіду та норм поведінки, що забезпечують можливість ефективного виконання діяльності за конкретною професією» [20, с. 17].

У сучасному психолого-педагогічному дискурсі існує низка підходів до визначення сутності поняття «професійна підготовка». Представники психологічної науки розглядають її передусім як засіб нарощування індивідуального потенціалу особистості, активізації її пізнавальної та творчої діяльності, розвитку резервних сил на основі оволодіння загальнонауковими й спеціальними знаннями, уміннями й навичками. Натомість у педагогічній науці акцент робиться на здобутті особистістю професійної освіти як результату цілеспрямованого засвоєння професійних знань, формування вмінь та професійно значущих особистісних якостей.

Важливий внесок у розуміння професійної підготовки зробили С. Сисоєва та І. Соколова, які трактують її як цілісну систему з багатьма взаємопов'язаними складниками (елементами, підсистемами), що мають упорядковану, ієрархічну структуру та функціонують на основі внутрішніх і зовнішніх зв'язків. Дослідниці наголошують, що професійна підготовка майбутнього фахівця – це неперервний і керований процес привласнення особистістю досвіду професійної діяльності,

який забезпечує цілісне сприйняття дійсності та реалізацію професійних дій на основі гуманістичних цінностей, закладених у сучасних концепціях безперервної та гуманізованої освіти. У такому контексті професійна підготовка розглядається як механізм формування професійної компетентності та здатності до успішної трудової діяльності відповідно до запитів ринку праці [70, с. 133].

У подальших працях С. Сисоева та І. Соколова конкретизують трактування, підкреслюючи, що «професійна підготовка вчителя» становить процес формування знань, умінь і навичок, необхідних для результативного здійснення педагогічної діяльності [70, с. 250].

У Законі України «Про вищу освіту» зазначено, що *професійна підготовка* – «це здобуття кваліфікації за відповідним напрямом підготовки або спеціальністю» [63].

У працях Г. Грибана [16] підготовка здобувачів закладів вищої освіти до професійної діяльності вчителя фізичної культури тлумачиться як цілісна система організаційних і психолого-педагогічних заходів, спрямованих на формування у майбутніх фахівців знань, умінь, навичок, досвіду застосування сучасних освітніх технологій та впровадження різних форм фізкультурно-оздоровчої і спортивної діяльності.

У нашому дослідженні *професійну підготовку майбутнього вчителя* розглядаємо як багатоаспектний процес, що охоплює здобуття спеціальної освіти, оволодіння педагогічними знаннями, уміннями й навичками, розвиток професійно значущих здібностей і накопичення педагогічного досвіду.

На наш погляд, *професійна підготовка майбутнього фахівця з фізичного виховання* – це складний процес, що передбачає готовність фахівця до педагогічної діяльності. Її результатом є включення глибокі знання з предмета, методики його викладання, педагогічну майстерність, професійні здібності, набутий педагогічний досвід та вміння організувати освітній і виховний процес зі здобувачами освіти.

Аналіз наукової літератури з проблеми дослідження дозволяє стверджувати, що методологічними підходами до підготовки майбутніх

педагогів в освітньому процесі закладу вищої освіти визначено: компетентнісний, акмеологічний, особистісно-орієнтований, практико-орієнтований.

«Підхід» у науковій педагогічній літературі розглядається як «орієнтація дослідника на організацію та виконання певних дій, що базуються на використанні сукупності взаємопов'язаних закономірностей, принципів, ідей і способів професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації індивідуальної роботи з учнями» [1, с. 412].

Ми поділяємо точку зору дослідниці О. Сопотницької [72] і вважаємо, що методологічними підходами до підготовки майбутніх фахівців в освітньому процесі закладу вищої освіти є: компетентнісний, особистісно орієнтований, акмеологічний та діяльнісний. Схарактеризуємо кожен з них.

Компетентнісний підхід поєднує навчальні, розвивальні та виховні завдання професійної підготовки. Компетентнісний підхід забезпечує формування у здобувачів освіти здатності відповідально виконувати свої професійні обов'язки, знаходити рішення у нестандартних ситуаціях, формуванні професійної позиції, чіткого планування своєї професійної діяльності після закінчення навчання, здатності навчатися впродовж усього життя, саморозвиватися, самовдосконалюватися та творчо підходити до виконання своїх професійних обов'язків і завдань та впроваджувати інноваційні методики в освітній процес.

Врахування особистісного потенціалу здобувача освіти в процесі формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до використання ігрових видів спорту у фізичному вихованні школярів, максимально можливий розвиток кожного здобувача освіти через виявлення індивідуальних особливостей, створення навчальних ситуацій, які спонукають до формування позитивної Я-концепції щодо використання ігрових видів спорту у фізичному вихованні школярів передбачає *особистісно орієнтований підхід*. Особистісно-орієнтований підхід ґрунтується на принципах глибокої поваги до особистості, самостійності особистості, врахування індивідуальності.

Максимально якісна підготовка майбутніх учителів фізичної культури до використання ігрових видів спорту у фізичному вихованні школярів передбачає впровадження *акмеологічного підходу*, який супроводжує розвиток здобувачів освіти під час навчання, сприяє формуванню їхніх ціннісних орієнтацій та стратегічних напрямів творчого розвитку, саморозвитку, самовдосконалення, самореалізації на особистісному і професійному рівнях.

Кінцевою метою навчання в закладі вищої освіти є формування компетентного майбутнього фахівця, що відбувається під час організації освітньої діяльності і визначає важливість *діяльнісного підходу* у підготовці майбутніх учителів фізичної культури до використання ігрових видів спорту у фізичному вихованні школярів. Вся навчальна інформація є активним засобом оволодіння здобувачем освіти майбутньою професійною діяльністю, а викладач має навчити його працювати та виконувати дії та операції, пов'язані з майбутньою професійною діяльністю.

Чимало вітчизняних науковців (О. Безкопильний, Л. Сущенко, І. Шаповалова, Т. Троценко, Д. Троценко, А. Сидорук та ін.) наголошують на важливості якісної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури.

О. Безкопильний підкреслює, що саме загальноосвітня школа відіграє визначальну роль у збереженні здоров'я молодого покоління та формуванні ціннісного ставлення до нього. При цьому особлива відповідальність покладається на вчителя фізичної культури, який повинен володіти здоров'язберезувальними технологіями, широким спектром засобів, методів і форм рухової активності та бути здатним формувати у школярів позитивну мотивацію до занять фізичною культурою й організації здорового дозвілля [4, с. 164].

Л. Сущенко підкреслює, що професія фахівця з фізичного виховання та спорту належить до сфери педагогічної діяльності й передбачає високий рівень загальної та професійної культури. Дослідниця пов'язує професіоналізм учителя фізичної культури з інтуїтивним і творчим типами мислення, здатністю якісно аналізувати явища й процеси, а також із відповідальним ставленням до

результатів власної діяльності, що впливають на розвиток особистості учня [76, с. 17].

І. Шаповалова наголошує на зростанні потреби у фахівцях, які не лише володіють професійними знаннями, а й активно займаються саморозвитком, творчим пошуком та безперервним особистісним і професійним удосконаленням. На її думку, сучасний учитель фізичної культури має вміти адаптуватися до мінливих умов освітнього середовища та постійно працювати над підвищенням власного рівня професійної майстерності [85, с. 412].

Т. Троценко та Д. Троценко підкреслюють актуальність якісно нового підходу до професійної підготовки фахівців, який ґрунтується на поєднанні ґрунтовних професійних знань з інноваційним мисленням і практичною спрямованістю підготовки, що забезпечує здатність майбутнього педагога ефективно вирішувати конкретні освітні завдання [79].

А. Сидорук акцентує увагу на необхідності створення у закладах вищої освіти умов, що сприятимуть комплексному розвитку майбутніх учителів фізичної культури. Дослідник звертає увагу на важливість оновлення змісту навчальних дисциплін із фокусом на формування професійних умінь і креативного мислення, удосконалення методичного забезпечення та розширення спектра видів навчальної діяльності, які стимулюють інтелектуальну й творчу активність студентів [69].

Н. Щекотиліна наголошує на значущості підготовки майбутніх учителів фізичної культури до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. Дослідниця зауважує, що попри значний науковий інтерес до проблеми професійної підготовки педагогів, питання їхньої готовності до фізкультурно-оздоровчої роботи в умовах інклюзивної освіти на основі індивідуалізації навчання потребує глибшого теоретичного та практичного опрацювання.

Проаналізовані наукові джерела свідчать, що сучасні вимоги до професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури виходять далеко за межі засвоєння фахових знань і навичок. У центрі уваги опиняється формування високої професійної та загальної культури, здатності до творчості,

інноваційного й аналітичного мислення, саморозвитку, гнучкого реагування на виклики освітнього середовища, готовності працювати в команді й у різних освітніх умовах, зокрема інклюзивних. Отже, актуальним є створення таких умов професійної підготовки, які забезпечать комплексний розвиток майбутнього фахівця з фізичного виховання та сприятимуть формуванню його готовності до застосування сучасних методів і технологій навчання.

1.2. Специфіка використання інтерактивних методів навчання в освітньому процесі

Сучасний освітній простір висуває нові вимоги до організації фізичного виховання, зумовлені необхідністю підвищення активності й зацікавленості здобувачів освіти у заняттях фізичною культурою, формування їх стійкої мотивації до збереження здоров'я та розвитку фізичних якостей. Відтак зростає потреба у впровадженні в практику навчання методів, що забезпечують не лише ефективне засвоєння рухових умінь і навичок, але й сприяють розвитку пізнавальної, емоційно-вольової та соціальної сфер учнів. Одним із найбільш результативних інструментів у цьому контексті виступають інтерактивні методи навчання, спрямовані на активне залучення здобувачів освіти до навчальної діяльності, співпраці, обміну думками та пошуку рішень у ситуаціях, максимально наближених до реальної спортивно-рухової практики.

У Українському педагогічному словнику С. Гончаренко визначає *метод* як спосіб організації теоретичного та практичного пізнання дійсності, який зумовлений закономірностями аналізу об'єкта [14, с. 205]. У контексті освіти методи навчання розглядаються як впорядкована система взаємодії викладача і студентів, спрямована на досягнення навчально-виховних цілей.

В. Кремень підкреслює, що сучасний освітній процес має спиратися не стільки на накопичення знань, скільки на здатність здобувача освіти знаходити й застосовувати їх для розв'язання практичних і теоретичних завдань. На думку вченого, в умовах нової парадигми навчання особливої значущості набувають

уміння вчитися, трансформувати інформацію в нові знання та знаходити потрібні рішення, що значно важливіше, ніж механічне запам'ятовування фактів [38, с. 8].

У зв'язку з цим інноваційні методи навчання розглядаються як такі, що модернізують традиційні підходи та трансформують навчальний процес відповідно до потреб сучасності. До інноваційних належать активні та інтерактивні методи.

Активними вважають методи, що спонукають студентів до інтенсивної розумової та практичної діяльності у процесі засвоєння навчального матеріалу. На відміну від пасивних методів, вони перетворюють здобувачів освіти із пасивних слухачів на активних учасників навчання, а авторитарний стиль взаємодії викладача замінюють більш демократичним і партнерським.

Компетентне застосування активних методів навчання дає можливість одночасно вирішувати кілька організаційно-дидактичних завдань:

- забезпечувати керованість навчального процесу з боку викладача;
- залучати всіх студентів до активної участі у навчальній діяльності;
- здійснювати постійний контроль за засвоєнням навчального матеріалу.

Активне навчання передбачає використання таких педагогічних прийомів, за яких головним стає не передавання викладачем готових знань, а самостійне їх здобуття студентами у процесі мисленнєвої та практичної діяльності. Активні методи стимулюють продукування великої кількості ідей у стислі терміни, урізноманітнюють освітній процес, підсилюють творчу ініціативу здобувачів освіти та сприяють формуванню внутрішньої мотивації до навчання.

Поняття інтерактивна педагогіка є відносно новим у науковому обігу й уперше було введене німецьким дослідником Г. Фріцем. Лінгвістичне трактування цього терміна засвідчує його походження від англійських слів *inter* – «поміж, взаємо» та *act* – «діяти», що дозволяє тлумачити *interact* як «взаємодіяти». Відповідно, інтерактивність у навчанні розуміють як організацію освітнього процесу на основі взаємодії учасників – діалогу, співпраці, спільного розв'язання завдань.

З огляду на це інтерактивним вважається такий метод, у якому здобувач

освіти не пасивно спостерігає або лише слухає, а виконує певні дії: висловлює думки, приймає рішення, моделює ситуації, працює з інформацією, створює об'єкти, записує, малює тощо. Тобто активна участь студента є обов'язковою складовою навчального процесу. Інтерактивність не зводиться лише до урізноманітнення занять чи створення привабливої атмосфери, хоча ці аспекти часто є її супутниками. Практика доводить, що інтерактивне навчання формує навчальні ситуації, які потребують від здобувачів освіти не меншої, а інколи й більшої інтелектуальної та емоційної залученості, ніж традиційні підходи.

Порівняльну характеристику технологій традиційного та інноваційного навчання подано на рис. 1.1.

Інтерактивне навчання розглядають як особливий спосіб організації пізнавальної діяльності, що передбачає створення сприятливих умов, за яких кожен здобувач освіти відчуває упевненість у власних можливостях, розумових здібностях та навчальній результативності [23, с. 73].

Головна ідея інтерактивного навчання полягає в тому, що освітній процес будується на постійній і активній взаємодії всіх його учасників. Це навчання у співпраці, засноване на партнерстві та взаємному залученні: учні навчаються один від одного, працюють у групах або командах, а педагог виступає не як носій єдино правильної інформації, а як організатор, консультант і фасилітатор. У такій моделі учитель не концентрує процес навчання лише на собі, натомість формує умови, у яких провідною ланкою є взаємодія учнів, їхній обмін досвідом, думками, способами розв'язання проблем. Навчальні результати досягаються спільними зусиллями, а відповідальність за успіх стає колективною.

Запровадження інтерактивного навчання передбачає використання різноманітних активних форм і прийомів: моделювання ситуацій із реального життя, рольових і ділових ігор, спільного аналізу педагогічних чи життєвих проблем, колективного пошуку рішень та обговорень.

Для з'ясування сутності педагогічної технології інтерактивного навчання доцільно звернутися до поняття «інтерактивний метод». Метод у педагогіці традиційно розуміють як спосіб цілеспрямованої взаємодії педагогів і здобувачів

освіти, спрямованої на розв’язання педагогічних завдань і розвиток особистості. У терміні «інтеракція» простежуються два смислових компоненти: «інтер» – між, а «акція» – активна дія.

Рис. 1.1 Порівняння змісту і підходів у традиційному та інтерактивному навчанні

Відтак інтерактивні методи можна трактувати як способи організованої міжсуб'єктної взаємодії педагога й учнів, спрямованої на створення умов для особистісного та навчального розвитку кожного учасника освітнього процесу. Мовою навчання це проявляється у постійному діалозі, обговоренні, спільній практичній діяльності, обміні думками та колективному ухваленні рішень.

Діяльність учителя під час планування й організації інтерактивного навчання представлена на схемі рис. 1.2.

У буквальному значенні *інтерактивним* можна вважати той метод навчання, за якого здобувач освіти не залишається пасивним слухачем чи

спостерігачем, а залучається до активної діяльності: висловлює думки, приймає рішення, виконує дії, моделює ситуації, створює об'єкти, працює письмово чи графічно. Тобто учасник навчання стає співтворцем освітнього процесу. Практика засвідчує, що інтеракція нерідко формує навчальні ситуації, які потребують від учнів не меншої, а інколи навіть більшої концентрації, інтелектуальних зусиль та самостійності, ніж традиційні методи навчання.

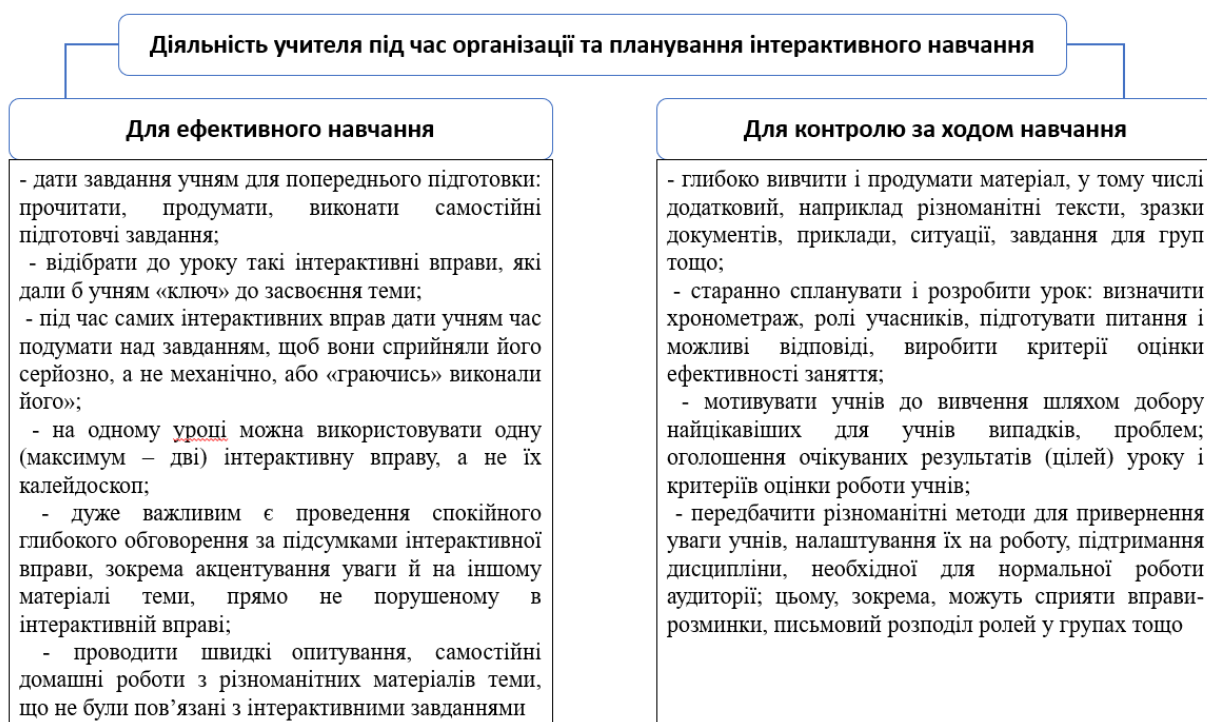

Рис 1.2 Діяльність учителя під час організації та планування інтерактивного навчання

О. Пометун і Л. Пироженко розглядають *інтерактивне навчання* як модель, що об'єднує низку взаємопов'язаних технологій, серед яких технологія кооперативного навчання, колективно-групові технології, технології ситуативного моделювання та технологія опрацювання дискусійних питань [60, с. 11].

Інтерактивна технологія кооперативного навчання ґрунтується на системному використанні парних і групових форм взаємодії на різних етапах уроку: під час первинного засвоєння нового матеріалу, на початку заняття

замість фронтального опитування, на уроках застосування знань, умінь і навичок або в межах повторювально-узагальнювальних занять. Застосування цієї технології є особливо продуктивним на ранніх етапах формування в учнів умінь працювати в малих групах. Вона може бути використана для досягнення будь-якої дидактичної мети: засвоєння й закріплення знань, перевірки результатів навчання, формування навичок співпраці тощо. Під час роботи в парах усі учні отримують можливість висловлюватися, що є важливою перевагою порівняно з традиційними формами навчання.

До *інтерактивних методів*, що входять до технології кооперативного навчання, належать зокрема: «робота в парах», «один проти одного», «один — удвох — усі разом», «думати — працювати в парі — обмінятися думками», «змінювані трійки», «два — чотири — всі разом», «карусель», «робота в малих групах», «синтез думок», «спільний проєкт», «коло ідей», «акваріум».

Технологія колективно-групового навчання реалізується через організацію фронтальної взаємодії всіх учасників навчального процесу та передбачає спільне обговорення і розв'язання навчальних завдань. У межах цієї технології застосовуються інтерактивні методи, зокрема: «обговорення проблеми в загальному колі», «мікрофон», «незакінчені речення», «мозковий штурм», «навчаючи – учусь» («кожен учить кожного», «броунівський рух»), «ажурна пилка» («мозаїка», «джиг-со»), аналіз ситуації (case-метод), «вирішення проблем», «дерево рішень».

Під час опанування гуманітарних дисциплін учні засвоюють зміст багатьох понять через аналіз конкретних життєвих ситуацій – правових, історичних, моральних та інших, у яких проявляються суперечності поглядів, позицій, інтересів та цінностей людей. Такі ситуації можуть розглядатися індивідуально, у парах, групах або в загальному колі. Їх опрацювання потребує структурованого підходу й певного алгоритму дій. Застосовувана технологія сприяє формуванню в учнів уміння ставити запитання, відокремлювати факти від суджень, визначати ключові та другорядні обставини, аналізувати проблему та знаходити аргументоване рішення.

Ситуації та конкретні випадки виступають для школярів прикладами, що стимулюють їх до узагальнення і побудови власних висновків. Вони слугують підґрунтям для розвитку абстрактного мислення, емоційної та соціальної чутливості, викликають зацікавлення, занурюють у зміст навчального матеріалу й допомагають побачити зв'язок між теоретичними знаннями та реальним життям. Такі завдання дають змогу учням відчутти практичну цінність отриманих знань.

Для ефективної організації цієї діяльності важливо попередньо підготувати проблемну ситуацію, випадок або дилему, що планується для опрацювання. Вона повинна містити щонайменше дві сторони з конфліктом інтересів чи цінностей, які мають рівні підстави для захисту своїх позицій. Баланс сторін є визначальною умовою, оскільки забезпечує нейтральність сценарію, а також створює можливість справді усвідомленого вибору.

Дилема ставить учня перед складним рішенням, що виникає через зіткнення цінностей. Розмірковуючи над дилемами, школярі глибше розуміють історичний контекст і сучасні соціально-політичні процеси, а також відкривають для себе власну систему внутрішніх цінностей. Робота з такими завданнями навчає їх займати позицію, аргументувати її, критично розглядати різні точки зору й водночас поважати право інших на альтернативну думку. Таким чином, дилеми допомагають ускладнювати та збагачувати мислення без загострення протистояння чи нав'язування «правильних» позицій.

Технологія ситуативного моделювання передбачає організацію навчання на основі гри, коли освітній процес вибудовується через занурення учнів у спеціально сконструйовану ігрову ситуацію, що моделює реальні або змодельовані явища. За такого підходу навчання набуває характеру ігрової взаємодії, де учні діють у межах запропонованого сценарію та досягають результатів через розігрування ролей і прийняття рішень.

Застосування *гри* в освіті має певну внутрішню суперечність: навчання завжди спрямоване на досягнення конкретної дидактичної мети, тоді як сама гра ґрунтується на непередбачуваності, елементі інтриги та відкритості результату.

Тому важливе завдання педагога полягає у підпорядкуванні ігрової дії визначеним навчальним цілям. Ігрова модель не лише сприяє засвоєнню навчального матеріалу, але й виконує цілу низку виховних і розвивальних функцій: забезпечує емоційне розвантаження, створює умови для самовизначення учня, стимулює уяву й творчість, розвиває комунікативні та соціальні навички, надає можливість висловлювати власні думки та відстоювати позицію.

На відміну від традиційного навчання, *ігрова модель* створює для здобувачів освіти інші умови діяльності: їм надається максимально широка свобода інтелектуальної ініціативи, обмежена лише правилами гри. Учні самостійно обирають роль, прогнозують можливий розвиток подій, конструюють проблемну ситуацію й шукають способи її розв'язання, беручи на себе відповідальність за прийняте рішення.

Роль учителя в ігровій технології є багатофункціональною. Він може виступати інструктором, який знайомить із правилами гри та консультує учасників; суддею або рефері, що допомагає розподілити ролі й забезпечує дотримання умов; тренером, який за необхідності коригує дії учнів; а також організатором і модератором, який спрямовує обговорення результатів і формує висновки.

Ігрова модель навчання, зазвичай, реалізується поетапно й передбачає чітку логіку організації освітнього процесу. Зазвичай виокремлюють чотири послідовні етапи:

- орієнтаційний етап – учні занурюються в тему, знайомляться з правилами гри, її структурою та очікуваними результатами;
- підготовчий етап – викладач презентує сценарій гри, визначає ігрові завдання, розподіляє ролі та окреслює можливі напрями пошуку розв'язання проблеми;
- основна частина – безпосереднє проведення гри, виконання ролей і серія взаємодій між учасниками;
- підсумковий етап – спільне обговорення результатів, рефлексія, аналіз

рішень та усвідомлення отриманого досвіду.

Існує широкий спектр інтерактивних ігор, однак найбільш поширеними й ефективними в освітньому процесі вважають моделювальні ігри. Вони мають усталену логіку проведення: спочатку учнів вводять у певну ситуацію, на основі якої формулюється ігрове завдання. Для його виконання учні об'єднуються у групи та обирають відповідні ролі. На першому кроці вони висувають припущення щодо розв'язання проблеми й одразу стикаються з нестачею інформації. Для подолання цієї перешкоди учні отримують додаткові відомості від учителя або коригують хід дій, спираючись на інформацію, що надходить у процесі обговорення від інших учасників гри. В іграх, побудованих на відомому навчальному матеріалі, джерелом нової інформації зазвичай стають думки та аргументи, висловлені попередніми учасниками.

Аналіз і поєднання отриманої інформації відповідно до ігрового завдання знаменують перехід до наступного етапу, коли подальший розвиток сценарію стає непередбачуваним і ґрунтується на багатосторонніх рольових взаємодіях між учасниками. Після завершення рольових взаємодій важливо організувати ґрунтовне колективне обговорення, під час якого учні осмислюють зміст гри, відстежують причинно-наслідкові зв'язки, співвідносять ігровий досвід з реальними ситуаціями та формують узагальнені висновки.

Технологія ситуативного моделювання базується на розігруванні ролей і використанні таких інтерактивних методів, як «рольова гра», «програвання сценки», «драматизація», що забезпечують практичне занурення учнів у змодельовану ситуацію та сприяють розвитку комунікативних, соціальних, емоційних і когнітивних умінь.

Технологія опрацювання дискусійних питань ґрунтується на використанні дискусії як важливого інструмента пізнавальної діяльності учнів. У науковій літературі дискусію трактують як публічне обговорення проблемного або спірного питання, що передбачає зіткнення різних поглядів, аргументів і позицій. Участь у дискусії стимулює розвиток критичного мислення, допомагає учням визначати й усвідомлювати власну точку зору, формує вміння аргументувати

позицію та відстоювати її, а також поглиблює знання з обговорюваної теми. У межах технології опрацювання дискусійних питань застосовуються інтерактивні методи, зокрема: «займи позицію», «дискусія», «дискусія у стилі телевізійного ток-шоу», «дебати». Кожен із них створює умови для активного включення учнів у спільний пошук рішень, аналіз суперечностей і розгляд проблеми з різних точок зору.

Інтерактивне навчання розглядають як особливу форму організації пізнавальної діяльності, що спрямована на створення комфортного та психологічно безпечного середовища, у якому кожен учень відчуває власну спроможність, успішність та інтелектуальну значущість. Його сутність полягає у безперервній взаємодії всіх учасників освітнього процесу. Таке навчання передбачає співпрацю, колективне та групове залучення до виконання завдань, коли і вчитель, і учень виступають рівноправними суб'єктами освітньої діяльності.

За умов інтерактивного навчання учень поступово набуває здатності робити усвідомлений вибір із наявних альтернатив і брати відповідальність за прийняті рішення. Важливо, що цей процес є не стихійним, а педагогічно керованим і цілеспрямованим, що дозволяє здобувачам діяти аргументовано й усвідомлено. Застосування інтерактивних технологій створює сприятливе середовище для духовного зростання, розвитку особистості та формування соціально значущих якостей.

Інтерактивні технології виступають ефективним механізмом формування суб'єктної позиції учня – усвідомлення себе активним учасником навчального процесу, відповідальним за власні дії, вибір і результати. Їх застосування забезпечує підвищення пізнавальної активності та сприяє розвитку навчальної автономії, оскільки дає можливість:

- усвідомлювати необхідність формування та вираження особистої позиції;
- зміцнювати та розширювати пізнавальні інтереси;
- аналізувати явища навколишнього світу, порівнюючи їх із судженнями однолітків і дорослих, формувати власні висновки й обґрунтовувати їх;

- розвивати культуру комунікації через взаємообмін думками, спільне розв'язання проблем і конструктивну взаємодію, що підсилює взаєморозуміння між учнями та педагогом.

На відміну від традиційних форм навчання, інтерактивна взаємодія перетворює учня з пасивного виконавця на творця власного освітнього досвіду. Вона прискорює процес засвоєння навчального матеріалу завдяки одночасному впливу на когнітивну, емоційну і вольову сфери: учень не лише мислить і запам'ятовує, а й відчуває, переживає, діє.

Одним із найбільш результативних інтерактивних інструментів у професійній підготовці майбутніх фахівців є *педагогічні проекти*. Термін «проект» (від лат. *projectus* – «кинутий уперед») відображає ідею спрямованості навчання в майбутнє: здобувач освіти набуває навичок і способів діяльності, які стануть потрібними після завершення навчання, тобто вже в професійній практиці. Метод проектів розглядають як спосіб організації освітньої діяльності, за якого студенти опановують спектр умінь, навичок і професійних дій через розв'язання значущої практичної чи теоретичної проблеми.

Концептуальне ядро проектного методу ґрунтується на цілеспрямованості навчання на конкретний результат, якого можна досягти в разі успішного виконання проекту. Нерозривність задуму та втілення, особиста відповідальність за хід і результати діяльності – ключові параметри цього підходу. Важливо, що проблемна ситуація визначається самими здобувачами освіти, тобто має внутрішню мотиваційну цінність: студенти прагнуть знайти розв'язання, тому що це їм цікаво та значуще.

Педагогічні проекти класифікують за різними критеріями. Найпоширеніша типологія охоплює: *за домінантною діяльністю* – дослідницькі, пошукові, творчі, рольові, прикладні, інформаційні, практико-орієнтовані; *за предметною галуззю* – монопроекти та міжпредметні; *за характером взаємодії учасників* – внутрішньогрупові, міжгрупові, міжуніверситетські, регіональні, національні, міжнародні; *за кількістю учасників* – індивідуальні, парні, групові; за тривалістю – короткотривалі, середньотривалі та довготривалі.

Ціль методу проєктів полягає не лише у здобутті знань, а й у формуванні в студентів умінь орієнтуватися в інформаційному середовищі, самостійно конструювати знання, критично оцінювати інформацію, а також розвивати мислення – у тому числі педагогічне, що є необхідним для майбутньої професійної діяльності.

Класифікація навчально-ігрових проєктів у підготовці майбутніх учителів наведена нами у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Класифікація навчально-ігрових проєктів у підготовці майбутніх фахівців

Критерії класифікації	Види навчально-ігрових проєктів
за дидактичними цілями	комбіновані (спрямовані на формування окремих компонентів готовності до педагогічної діяльності); комплексні (спрямовані на формування всіх компонентів готовності до педагогічної діяльності)
за формою	проєкт-концепція, проєкт-педагогічна технологія, проєкт-модель, проєкт-сценарій, проєкт-навчальна програма, проєкт-конференція
за предметно-змістовою галуззю	монопроєкт, міжпредметний проєкт
за кількістю учасників	парні, групові, індивідуальні
за тривалістю	короткотривалий, середньої тривалості, довготривалий

Ефективність методу проєктів зумовлюється насамперед високою навчальною мотивацією його учасників і створенням у навчальному середовищі атмосфери співробітництва та відкритого діалогу. Саме участь у спільному проєктному завданні дає студентам можливість відчувати особисту значущість, вплив на кінцевий результат та відповідальність за реалізацію спільної ідеї, що підсилює їхню активність і внутрішню зацікавленість.

Рольові завдання в методі проєктів будуються на основі інтелектуальних операцій: зіставити, довести, виокремити головне, здійснити вибір і аргументувати його, запропонувати розв'язання навчальної проблеми. Такий підхід формує в студентів не репродуктивний, а дослідницький стиль мислення

й надає навчальній діяльності пошукового та проблемно-орієнтованого характеру.

Використання рольових завдань сприяє формуванню у здобувачів освіти чотирьох функціональних компонентів професійної діяльності:

– презентативного — уміння представити зміст навчального матеріалу, інтерпретуючи його відповідно до теми, контексту та власних індивідуальних особливостей;

– інсентивного – здатності стимулювати інтерес до змісту навчання, ставити запитання, аналізувати проблемні ситуації та продумувати способи оцінювання результатів;

коригуючого – уміння співвідносити отримані результати з очікуваними, порівнювати різні підходи й виправляти виявлені недоліки;

діагностичного – здатності забезпечувати зворотний зв'язок, оцінювати перебіг і продуктивність навчальної діяльності.

Рольова гра є однією з найяскравіших форм реалізації проєктно-рольового підходу. Вона відбувається у форматі невеликої «п'єси», у якій студенти розігрують задані або імпровізовані сюжети. Сценарій може бути підготовлений наперед або створюватися спонтанно в процесі гри. Прикладами таких занять є «Аукціон педагогічних ідей», «Ярмарок педагогічних ідей» тощо. Рольова гра дозволяє моделювати будь-яку професійну ситуацію й проживати її з позиції певної ролі.

Процес проведення рольової гри зазвичай охоплює кілька етапів:

- організаційний – роз'яснення теми й мети гри, формування мікрогруп, ознайомлення з правилами;
- підготовчий – аналіз запропонованої ситуації у малих групах, розподіл ролей, збір і систематизація необхідних даних;
- ігровий – виконання підготовлених дій, розігрування ролей, імпровізація та оперативне реагування на проблемні ситуації;
- підсумковий – рефлексія й обговорення результатів, аналіз помилок, оцінювання ефективності запропонованих рішень.

Таким чином, рольові ігри в межах методу проєктів забезпечують поєднання інтелектуальної, комунікативної, емоційної та соціальної активності студентів, сприяють розвитку професійного мислення, навичок взаємодії та самостійного прийняття рішень, що є вкрай важливим для майбутньої педагогічної діяльності.

Ділова навчальна гра розглядається як форма моделювання професійної діяльності фахівців та керівників виробництва з метою розв'язання складних проблемних ситуацій і ухвалення управлінських рішень, пов'язаних з організацією виробничого процесу. Вона поєднує риси навчальної діяльності та майбутньої професійної практики, має колективний характер і дає змогу відпрацьовувати алгоритми поведінки в умовах, максимально наближених до реальних.

Ділові ігри орієнтовані на відтворення конкретних практичних умов, тому сприяють формуванню в студентів умінь приймати складні рішення, розуміти систему взаємних стосунків між учасниками ситуації, перевіряти рівень своїх знань, умінь, навичок та особистісних якостей у процесі розв'язання завдань, наближених до реальних. Вони створюють безпечний простір для «пробування ролей», де помилки виконують функцію навчального ресурсу, а не підстави для покарання.

Структура ділової гри зазвичай включає такі послідовні етапи (структурні компоненти):

- вступна частина (визначення мети, контексту та очікуваних результатів)
- підготовча частина (ознайомлення учасників із правилами, умовами, ролями)
- ігрова частина (визначення конкретних завдань, розгортання сценарію, взаємодія учасників)
- підсумкова частина (аналіз результатів, обговорення прийнятих рішень, узагальнення висновків)

Участь у діловій грі сприяє розвитку в студентів творчої уяви, здатності логічно міркувати, відстоювати власну позицію, прогнозувати наслідки рішень

та брати за них відповідальність.

Метод інсценізації може реалізовуватися в різних формах: завчасно підготовлений діалог, тематична дискусія, театралізоване відтворення реальних чи гіпотетичних подій. Він дає змогу емоційно й інтелектуально прожити певну ситуацію, побачити її з різних позицій. Метод генерації ідей близький за логікою до «мозкового штурму»: учасники створюють якомога більше варіантів розв'язання проблеми, а потім спільно обирають найбільш прийнятні.

Метод «мозковий штурм» (*брейнстормінг*) застосовують у тих випадках, коли за обмежений час потрібно запропонувати широку палітру ідей, спираючись на підвищення творчої активності студентів. Його ефективність багато в чому залежить від дотримання певної послідовності дій, а саме:

- добір теми, яка є актуальною та зрозумілою для учасників;
- поділ студентів на групи, одна з яких переважно пропонує ідеї, а інша їх аналізує та опрацьовує (можливий також варіант, коли обидві функції виконуються колективно);
- фіксація запитань, що потребують обговорення для ухвалення рішення
- висунення учасниками максимальної кількості ідей із паралельною їх фіксацією (наприклад, на дошці або фліпчарті);
- змістовний аналіз, групування та оцінювання запропонованих ідей з подальшим відбором найперспективніших і найефективніших.

Таким чином, ділові ігри, інсценізації, брейнстормінг і методи генерації ідей виступають важливими складниками інтерактивного навчання, оскільки поєднують інтелектуальну активність, емоційне залучення та практичну спрямованість діяльності здобувачів освіти.

Л. Ковальчук підкреслює, що вагоме місце у системі професійної педагогічної підготовки посідає *ігрове моделювання*, яке розуміється як створення моделей реальних педагогічних ситуацій та професійних явищ. Таке моделювання забезпечує студентам можливість максимально зануритися у зміст майбутньої педагогічної діяльності під час виконання ігрових завдань, що позитивно впливає на розвиток їхнього пізнавального інтересу, творчого

потенціалу та педагогічної культури [35].

Науковиця також наголошує, що ігрове моделювання є значущим компонентом як теоретичної, так і практичної підготовки майбутніх учителів, оскільки застосовується і в процесі вивчення навчальних дисциплін, і під час педагогічної практики різних типів [35]. У межах ігрової моделі студенти навчаються в умовах, відмінних від традиційного навчання: їм надається висока інтелектуальна автономія, обмежена лише правилами гри. Здобувачі освіти самостійно визначають роль, формують припущення щодо розвитку подій, конструюють проблемну ситуацію, шукають її розв'язання та приймають відповідальність за ухвалені рішення.

Роль викладача за такого підходу є багатовимірною. Він може виконувати функції:

- інструктора – ознайомлює з правилами гри та консультує під час її проведення;
- судді-рефері – допомагає розподіляти ролі й коригує поведінку учасників у ситуаціях непорозуміння;
- тренера – пропонує підказки для оптимізації ігрового процесу;
- модератора – організовує підсумкове обговорення та сприяє рефлексії.

Згідно з висновками Л. Ковальчук, ігрове моделювання дає змогу вирішувати в освітньому процесі низку ключових педагогічних завдань [35], зокрема: формувати в студентів цілісне уявлення про професійну комунікативну компетентність, її динаміку та значення у практичній діяльності; набувати соціального досвіду міжособистісної та групової взаємодії, що необхідний для колективного прийняття рішень і організації співпраці; розвивати професійне теоретичне та практичне мислення; стимулювати пізнавальну мотивацію, закладати підґрунтя для стійкої внутрішньої професійної спрямованості; відкривати нові смисли педагогічного спілкування та професійної взаємодії; закріплювати знання у сфері ділової та професійно-педагогічної комунікації; сприяти формуванню комунікативної та інтерактивної компетентності.

Дослідник Г. Плюшко [58] рекомендує задля того, щоб уникнути

труднощів у використанні інтерактивних методів дотримуватися певних правил організації інтерактивної роботи (рис. 1.3).

Правило 1. Залучені всі	Кожен учасник має бути включений у роботу хоча б на одному з етапів.
Правило 2. Психологічний комфорт	Підтримка, заохочення, можливість самоорганізації створюють безпечну атмосферу.
Правило 3. Малі групи	Група має бути невеликою, щоб кожен був почутий і реально працював.
Правило 4. Простір і матеріали	Гнучке розташування місць для роботи в групах, заздалегідь підготовлені матеріали для творчих завдань.
Правило 5. Процедура і повага	Дотримання регламенту, толерантність до різних поглядів, повага до свободи слова і особистості кожного.
Правило 6. Уважне формування груп	Склад груп продумується заздалегідь з урахуванням особливостей і можливостей здобувачів освіти.
Правило 7. Оптимальна кількість методів	На одному занятті доцільно використовувати не більш як 1–2 інтерактивні прийоми.
Правило 8. Продумані запитання і оцінювання	Запитання готуються з урахуванням можливих варіантів відповідей, заздалегідь визначаються критерії оцінювання відповідей і ефективності заняття.

Рис. 1.3. Дидактичні правила у застосуванні інтерактивних методів навчання

Проведений аналіз засвідчив, що інтерактивні методи навчання становлять ефективний інструмент удосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців, оскільки змінюють саму логіку освітньої взаємодії: від передачі готових знань — до їх активного конструювання в процесі спільної діяльності. Інтерактивні технології забезпечують середовище, у якому здобувач освіти виступає не пасивним реципієнтом інформації, а суб'єктом навчання, що виявляє

ініціативу, робить вибір, аргументує позицію, співпрацює з одногрупниками та несе відповідальність за результати власної роботи. Такий формат організації освітнього процесу сприяє розвитку критичного і креативного мислення, комунікативних та соціальних навичок, уміння працювати в команді та приймати рішення в умовах невизначеності.

Використання інтерактивних методів дозволяє моделювати ситуації, наближені до професійної діяльності, що підсилює практичну спрямованість підготовки майбутніх педагогів. Ситуативне моделювання, рольові та ділові ігри, дискусійні технології, проєктні та кооперативні методи сприяють формуванню важливих якостей фахівця: рефлексивності, гнучкості мислення, навичок соціальної комунікації, здатності вирішувати проблеми, ініціювати спільну діяльність та досягати результатів. Ефективність інтерактивних технологій підтверджується також тим, що вони інтегрують когнітивну, емоційну й діяльнісну складові навчання, створюючи умови для внутрішньої мотивації, самоорганізації та професійного самоствердження.

Отже, інтерактивні методи навчання несуть значний потенціал для підготовки конкурентоспроможного, мобільного й педагогічно зрілого фахівця, здатного працювати в умовах динамічних змін освітнього середовища. Їх цінність полягає не лише у зростанні навчальних результатів, а насамперед у формуванні готовності майбутнього педагога діяти самостійно, творчо й відповідально, що є невід'ємною вимогою сучасної професійної діяльності.

1.3. Педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до використання інтерактивних методів навчання

Обґрунтування педагогічних умов є важливим етапом дослідження, оскільки саме вони забезпечують цілеспрямовану організацію освітнього процесу й створюють середовище, у якому формування професійних умінь та особистісних якостей майбутнього фахівця відбувається найбільш ефективно. Педагогічні умови визначають систему необхідних і достатніх факторів, що

оптимізують навчальну діяльність, підвищують результативність взаємодії викладача й здобувачів освіти, активізують їхню пізнавальну активність та внутрішню мотивацію. Формування інтерактивної освітньої взаємодії потребує не лише використання відповідних методів, але й продуманої організації навчального середовища, добору змісту, технологій і форм діяльності, які забезпечують набуття студентами практичного досвіду, розвиток самостійності, здатності до співпраці та рефлексії. Саме тому визначення педагогічних умов є ключем до усвідомлення того, за яких обставин інтерактивні методи навчання забезпечують максимальний ефект у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичного виховання до використання інтерактивних методів навчання.

Передусім схарактеризуємо поняття «умова». У Великому тлумачному словнику сучасної української мови визначають «умову» як: 1) «обставину, від якої що-небудь залежить; 2) вимогу, яка висувається однією із сторін, що домовляються; 3) усну або письмову згоду про що-небудь; 4) правила, встановлені у певній галузі життя, діяльності; 5) обставину, в якій здійснюється що-небудь» [8, с. 1404].

Аналіз наукової літератури з проблеми дослідження дозволив нам теоретично визначити *педагогічні умови ефективної підготовки майбутніх фахівців до використання інтерактивних методів навчання*, з-поміж них: забезпечення стійкої позитивної мотивації майбутніх фахівців на майбутню професійну діяльність; урізноманітнення в освітньому процесі закладу вищої освіти інтерактивних методів навчання; забезпечення інтерактивної педагогічної взаємодії між учасниками освітнього процесу.

Розкриємо кожну із них більш детально.

Умова 1. Забезпечення стійкої позитивної мотивації майбутніх фахівців на майбутню професійну діяльність.

У структурі професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання мотиваційна складова виступає визначальним чинником, що впливає на результативність навчання, рівень самореалізації в професії та готовність до тривалої професійної діяльності. Мотиваційна сфера визначає вибіркоче

ставлення студента до змісту навчання, до власних обов'язків та ролі педагога в суспільстві. Вона поєднує систему мотивів, які відображають ціннісні орієнтації, професійні наміри, емоційно-вольові стани та інтереси, а також формують особистісне ставлення до обраної професії.

У майбутніх учителів фізичного виховання домінуючими мають стати пізнавальні й професійні мотиви, зокрема інтерес до педагогічної діяльності, прагнення оволодіти сучасними технологіями фізичного виховання, бажання працювати з учнями для зміцнення їхнього фізичного і психологічного здоров'я, розуміння суспільної значущості професії. Чим сильніше студент усвідомлює цінність своєї діяльності, тим активніше він включається в освітній процес і тим вищою стає його здатність до самонавчання, самодисципліни й самовдосконалення.

Рівень професійної мотивації безпосередньо залежить від того, наскільки навчальний зміст викликає практичний інтерес і співвідноситься з потребами майбутньої діяльності. Тому дисципліни, що викладаються, повинні бути спрямовані на формування професійної ідентичності, демонструвати зв'язок між теорією та практикою, містити реальні й модельні педагогічні ситуації, у яких студент може застосовувати набуті знання. Важливим є також забезпечення доступу до сучасних наукових джерел, інноваційних методів фізичного виховання та цифрових ресурсів, що підсилюють впевненість студентів у власній професійній спроможності.

Освітній процес має передбачати організацію таких форм і методів навчання, які створюють психологічно комфортне та надихаюче середовище: тренінги, інтерактивні заняття, моделювання професійних ситуацій, рефлексивні дискусії, зустрічі з успішними фахівцями галузі фізичної культури, участь у спортивних і педагогічних проєктах, волонтерських та соціальних ініціативах. Подібні форми діяльності сприяють переживанню студентами позитивного професійного досвіду та формують їхнє відчуття успішності й затребуваності.

Ключовим фактором підтримання стійкої мотивації є можливість студентів усвідомити власний професійний смисл, тобто відповісти для себе на

запитання: «Навіщо я це роблю?» і «Що це дає мені та іншим?». У контексті майбутньої роботи вчителя фізичного виховання таким смислом може стати сприяння зміцненню здоров'я дітей і молоді, формування культури рухової активності, розвиток волі та наполегливості учнів, створення умов для їх фізичного, емоційного й соціального благополуччя.

Отже, формування позитивної професійної мотивації є стратегічною умовою цілеспрямованої підготовки майбутніх фахівців із фізичного виховання. Вона визначає не лише бажання студента навчатися, але й рівень відповідальності у ставленні до власного професійного становлення, здатність долати труднощі, відкритість до інновацій і готовність до постійного підвищення кваліфікації. Мотиваційний компонент виступає фундаментом, на якому вибудовується професійна зрілість, педагогічна позиція і готовність до майбутньої діяльності.

Умова 2. Урізноманітнення в освітньому процесі закладу вищої освіти інтерактивних методів навчання.

Реалізація професійної підготовки майбутніх фахівців із фізичного виховання потребує таких педагогічних впливів, які забезпечують не лише засвоєння теоретичних знань, а й формування вміння діяти, приймати рішення, організовувати міжособистісну взаємодію, мотивувати й вести за собою групу. Саме тому інтерактивні технології виступають важливим інструментом професійного становлення, адже створюють умови, у яких студенти навчаються не «про діяльність», а в умовах діяльності.

Урізноманітнення інтерактивних методів є значущим не як кількість технік, а як варіативність форм розумової, комунікативної й діяльнісної активності, що дозволяє поступово ускладнювати навчальні ситуації, переводячи студента від репродуктивних дій до дослідницького й творчого рівня. Інтерактивність у підготовці майбутнього педагога фізичного виховання виконує кілька ключових функцій:

— діагностичну — дає можливість виявити реальний рівень готовності студента працювати в групі, аргументувати свою позицію, коригувати

поведінку;

- тренувальну – формує навички педагогічної комунікації, організації рухової й пізнавальної активності, керування емоційним тлом групи;

- прогностичну – створює навчальні ситуації, максимально наближені до реальних умов професійної діяльності;

- мотиваційну – посилює особистісну причетність студента до результату спільної діяльності й підсилює професійну ідентифікацію;

- ціннісно-орієнтувальну – сприяє усвідомленню соціальної значущості професії й відповідальності педагога перед учнями.

Інтерактивний формат навчання змінює статус учасників освітнього процесу: викладач виконує функції фасилітатора, модератора, наставника, а студенти – співтворців навчальної взаємодії, які не лише відтворюють інформацію, а виробляють її у співпраці. У результаті інтенсифікується не лише пізнавальна діяльність, а й особистісне включення, що є визначальним чинником у становленні професійної самосвідомості.

Особливе значення для майбутніх учителів фізичного виховання має можливість відпрацьовувати під час інтерактивних занять ті ж механізми, які вони пізніше реалізуватимуть у школі: організацію команди, підтримку позитивного емоційного клімату, формування командного духу, попередження конфліктів, швидке прийняття рішень у нестандартних ситуаціях. У груповій взаємодії студенти проживають ситуації конкуренції, партнерства, лідерства, розподілу обов'язків, відповідальності за результат – тобто ті соціально-психологічні феномени, що визначають якість майбутньої професійної діяльності (див. рис. 1.4).

Механізм впливу інтерактивних технологій на підготовку майбутнього педагога полягає у створенні контекстів діяльності, які стимулюють одночасне залучення когнітивних, емоційно-вольових і практичних компонентів. У результаті відбувається не тільки адаптація до професійних вимог, але й внутрішнє прийняття ролі педагога, що є важливою ознакою сформованої професійної спрямованості.

Метод діалогової взаємодії	«Акваріум», «Вільний мікрофон», «Обговорення в парах», «Коло ідей» — розвиває вміння висловлювати власну думку, аргументувати позицію, чути співрозмовника й реагувати на альтернативну точку зору.
Методи дискусійно-аналітичного характеру	«Дебати», «Займи позицію», «Зміни позицію», «Диспут», «Панельна дискусія» — формують критичне мислення, культуру публічного виступу, навички прийняття рішень у ситуації конфлікту думок.
Методи ситуаційного і рольового моделювання	рольова гра, ділова навчальна гра, імітаційно-моделююча гра, інсценізація — дають можливість прожити професійну ситуацію зсередини, виробляють навички взаємодії, управління емоціями, відповідальності та педагогічної поведінки.
Методи дослідницько-проектної діяльності	метод проектів, кейс-метод, «кейс-стаді», «конкурс ситуацій» — формують уміння працювати з інформацією, аналізувати варіанти рішень, обґрунтовувати вибір і реалізовувати його в практичній діяльності.
Методи інтенсивної генерації ідей	«Мозковий штурм», «Синтез думок», «Дерево рішень» — розвивають творче мислення, уяву, гнучкість та відкритість до інновацій.
Комунікативно-практичні методи	«Броунівський рух», «Інтерв'ю у напарника», «Прес-конференція», «Форум», «Шкала думок» — сприяють формуванню соціальних навичок, уміння працювати з інформацією та представляти її широкій аудиторії.

Рис. 1.4. Інтерактивні методи у підготовці майбутніх фахівців із фізичного виховання

Важливо підкреслити, що ефективність інтерактивних технологій визначається не кількістю застосованих методів, а правильним чергуванням рівнів навчального навантаження: від спостереження і репрезентації — до аналізу, моделювання, рефлексії та самостійного створення навчального продукту. Саме така логіка поступового ускладнення дозволяє формувати в майбутніх учителів фізичного виховання не окремі уміння, а цілісну систему професійних дій.

Отже, урізноманітнення інтерактивних методів навчання в освітньому процесі закладу вищої освіти є чинником, що забезпечує високу інтенсивність професійного розвитку майбутнього педагога: воно сприяє формуванню професійного мислення, комунікативної культури, здатності працювати в команді, емоційної стійкості та навичок організації колективної діяльності — складових, без яких неможливе становлення педагогічної майстерності.

Умова 3. Забезпечення інтерактивної педагогічної взаємодії між учасниками освітнього процесу.

Ефективність професійної підготовки майбутніх фахівців із фізичного

виховання значною мірою залежить від характеру комунікації в освітньому середовищі. Підготовлений педагог не лише володіє технологіями навчання, а й вміє будувати продуктивні взаємини з учнями, підтримувати їхню активність, ініціювати рефлексію, створювати умови для емоційної та інтелектуальної безпеки. Саме тому важливим педагогічним чинником є забезпечення інтерактивної педагогічної взаємодії, яка базується на співпраці, партнерстві та взаємній повазі всіх суб'єктів навчального процесу.

На відміну від традиційної моделі «передачі знань», інтерактивна взаємодія передбачає взаємний вплив учасників навчання один на одного: кожен ініціює зміни у спільній діяльності і водночас трансформується під впливом інших. У такий спосіб створюється динамічне комунікативне поле, де інформація, емоції, цінності й способи поведінки циркулюють між учасниками, формуючи новий досвід і нові значення. Саме така модель комунікації найбільш близька до реальних професійних ситуацій, з якими стикається педагог під час роботи з учнями, батьками, адміністрацією та колегами.

Важливою характеристикою *інтерактивної взаємодії* є баланс внутрішньої й зовнішньої регуляції спільної діяльності. Зовнішня складова задається викладачем через постановку цілей, організацію умов, структуру вправ і завдань. Внутрішня – проявляється у прагненні студентів до самоактуалізації, формування власної позиції, прояву ініціативи, інтересу до результатів колективної праці. Отже, роль викладача полягає не у контролі, а у створенні такого середовища, яке стимулює особистісну, емоційну й інтелектуальну залученість студентів.

Комунікативна взаємодія в освітньому процесі має також емоційно-енергетичний вимір: позитивне емоційне підкріплення, підтримка, визнання досягнень, доброзичливість і відкритість формують психологічний комфорт і почуття значущості кожного учасника. Це не лише посилює навчальну мотивацію, а й сприяє розвитку особистісної впевненості, що є надзвичайно важливим для майбутнього вчителя фізичного виховання – фахівця, який має впливати на колектив, вести його за собою, згуртовувати, підтримувати і

надихати.

Інтерактивна педагогічна взаємодія ґрунтується на принципах суб'єкт–суб'єктних стосунків, у яких кожен учасник сприймається не як об'єкт впливу, а як носій власного досвіду, знань і почуттів. Така модель виключає домінування одного учасника над іншими і передбачає рівність прав на висловлення позиції, критичне обговорення, внесення пропозицій. Студенти вчаться розуміти і чути іншу точку зору, співвідносити її зі своєю і знаходити конструктивні рішення без тиску, оцінювання чи психологічної конкуренції.

У професійній підготовці майбутніх педагогів фізичного виховання інтерактивна взаємодія виконує низку ключових функцій:

- соціально-адаптаційну – допомагає студентам навчитися конструктивної поведінки в групі й прийняття різних ролей;
- комунікативно-регулятивну – формує навички педагогічного впливу, попередження конфліктів, підтримки згуртованості колективу;
- професійно-ціннісну – сприяє усвідомленню гуманістичних основ педагогічної діяльності;
- особистісно-саморозвивальну – дає можливість проявити власну індивідуальність, сильні сторони, творчі здібності.

Таким чином, забезпечення інтерактивної педагогічної взаємодії перетворює освітній процес на простір співтворчості, партнерства та професійного становлення, де формування педагогічної майстерності відбувається не через засвоєння теорії, а через проживання досвіду – спільного обговорення, ухвалення рішень, рефлексії й відповідальності за результат.

Отже, у проведеному дослідженні педагогічні умови професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання до використання інтерактивних методів навчання визначено як такі, що забезпечують узгодженість внутрішньої пізнавальної активності студента з організаційно-педагогічним впливом викладача та умовами освітнього середовища. До них належать: забезпечення стійкої позитивної мотивації майбутніх фахівців на професійну діяльність; урізноманітнення в освітньому процесі закладу вищої

освіти інтерактивних методів навчання; забезпечення інтерактивної педагогічної взаємодії між учасниками освітнього процесу.

Створення цих умов передбачає системну організацію освітньої діяльності: побудову змісту навчальних дисциплін із виразною професійною спрямованістю, застосування інтерактивних технологій як інструментів формування професійного досвіду, розвиток культури партнерської взаємодії викладача й студентів, стимулювання ініціативності, творчості та відповідальності майбутніх педагогів. Реалізація умов має здійснюватися не фрагментарно або епізодично, а інтегровано в кожен компонент професійної підготовки – від лекційно-практичних занять до педагогічної практики і самостійної роботи студента.

Висновки до першого розділу

Динамічні трансформації, що відбуваються у сучасному суспільстві, зумовлюють перегляд традиційних підходів до підготовки педагогічних кадрів та орієнтацію на моделі навчання, у центрі яких перебуває особистість здобувача освіти, а не навчальна дисципліна як самоціль. Класична парадигма з притаманними їй ознаками репродуктивності, домінуванням вербальних методів, авторитарністю освітньої взаємодії та жорсткою регламентацією вже не відповідає викликам сьогодення й не забезпечує здатності майбутнього фахівця до професійного розвитку та педагогічної творчості. Це актуалізує необхідність переходу до освітньої моделі, що спрямована на формування самостійності, критичного мислення, комунікативності та готовності до неперервного професійного самовдосконалення.

Одним із дієвих інструментів реалізації особистісно орієнтованої парадигми є інтерактивні методи навчання. Вони створюють умови для включення кожного здобувача освіти у процес активної пізнавальної діяльності, сприяють засвоєнню навчального матеріалу через взаємодію, моделювання реальних професійних ситуацій, кооперативне навчання та рефлексивну

практику. Доведено, що використання інтерактивних технологій суттєво підвищує рівень сформованості професійних умінь, комунікативної культури, навичок співпраці, здатності до прийняття рішень, а також позитивно впливає на внутрішню мотивацію майбутніх учителів фізичного виховання.

Результати теоретичного аналізу дали можливість визначити сукупність педагогічних умов, що забезпечують ефективну підготовку майбутніх фахівців до застосування інтерактивних методів у професійній діяльності. До таких умов належать: формування стійкої позитивної мотивації до майбутньої професійної діяльності, цілеспрямоване урізноманітнення інтерактивних методів в освітньому процесі закладу вищої освіти, створення середовища інтерактивної педагогічної взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу. Кожна з цих умов має власне змістове наповнення, однак найбільшого ефекту вони набувають за умови їх комплексної реалізації, що забезпечує єдність когнітивного, операційно-діяльнісного та особистісно-мотиваційного компонентів професійної підготовки.

Отже, професійна підготовка майбутніх учителів фізичного виховання до використання інтерактивних методів навчання повинна ґрунтуватися не лише на оволодінні відповідним інструментарієм, а й на створенні такого освітнього середовища, у якому здобувачі освіти відчують особисту значущість, реальну залученість до навчального процесу й відповідальність за його результати. Саме поєднання системи педагогічних умов із сучасними освітніми технологіями відкриває можливості для формування конкурентоспроможного фахівця, здатного ефективно діяти в умовах сучасного освітнього простору.

РОЗДІЛ 2.

ДОСЛІДНИЦЬКА ПЕРЕВІРКА СТАНУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ

2.1. Вивчення стану підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до використання інтерактивних методів навчання

Сучасні тенденції розвитку педагогічної освіти вимагають не лише теоретичного обґрунтування можливостей інтерактивних технологій, але й глибокого аналізу реальної практики їх застосування у закладах вищої освіти. Тому логічним продовженням теоретичного дослідження стала емпірична частина, спрямована на з'ясування актуального рівня підготовленості майбутніх учителів фізичного виховання до використання інтерактивних методів у професійній діяльності, а також ставлення викладачів і студентів до впровадження інноваційних форм організації навчання. Об'єктом вивчення було обрано освітнє середовище Криворізького державного педагогічного університету як важливий осередок кадрового забезпечення галузі фізичного виховання.

Відповідно до поставленої мети були сформульовані такі **завдання** дослідницької роботи:

- здійснити опитування викладачів кафедри фізичної культури та методики її викладання Криворізького державного педагогічного університету з метою виявлення їхнього ставлення до інтерактивних методів навчання як інструменту якісної професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури, а також визначення частоти й характеру їх використання в освітньому процесі;

- провести анкетування студентів четвертого курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура) з додатковою спеціалізацією «Спортивний туризм» з метою

встановлення їх мотивації до навчання, рівня обізнаності з інтерактивними методами, суб'єктивної оцінки ефективності таких методів і готовності застосовувати їх у майбутній професійній діяльності.

Для комплексної оцінки стану підготовки до використання інтерактивних методів навчання нами було організовано й проведено опитування викладачів кафедри фізичної культури та методики її викладання Криворізького державного педагогічного університету. Це дозволило не лише отримати фактичну інформацію про інтенсивність і особливості застосування інтерактивних технологій на практиці, але й визначити бар'єри, складнощі та потенційні можливості їх удосконалення у структурі фахової підготовки майбутніх учителів фізичного виховання. В анкетуванні брали участь 9 осіб, котрим було запропоновано дати відповіді на наступні запитання:

1. Чи згодні Ви з твердженням, що інтерактивне навчання є ефективним способом організації освітнього процесу?
2. Чи знайомі Ви з основними інтерактивними методами?
3. Чи використовуєте Ви інтерактивні методи при підготовці майбутніх фахівців із фізичного виховання?
4. Як на Вашу думку, чи може використання інтерактивних методів значно поліпшити освітній процес?
5. Чи боїтеся Ви конфліктних ситуацій, які виникають під час обговорення проблемних ситуацій?
6. Якби Вам довелося знову навчатися, якими методами – пасивними або активними, ви хотіли б оволодівати знаннями, уміннями та навичками?
7. Чи прагнете Ви до опанування інтерактивних методів навчання, які використовуєте час від часу у своїй професійній діяльності, з метою удосконалення свого методичного рівня?

Результати опитування засвідчили високий рівень підтримки інтерактивного навчання серед викладачів кафедри фізичної культури та методики її викладання КДПУ: 92% респондентів погодилися з твердженням про його ефективність в організації освітнього процесу. У відповідях

наголошувалося, що інтерактивне навчання забезпечує не односторонню трансляцію знань, а системну взаємодію викладача зі студентами та між самими студентами, що не лише сприяє обміну інформацією, а й формує спільну відповідальність за результат навчання. Викладачі відзначили принципову відмінність інтерактивного підходу – студент перестає бути пасивним реципієнтом знань, а перетворюється на активного учасника, здатного ініціювати пізнавальні дії, аргументувати думки, демонструвати рефлексивність і співпрацювати з одногрупниками. Роль викладача, згідно з висловлюваннями учасників опитування, трансформується в фасилітаційну: він не домінує, а організовує процес, спрямовує, консультує, підтримує та координує.

Характерними ознаками інтерактивного навчання викладачі назвали: двобічний характер взаємодії, спільну діяльність викладача й студентів, поєднання пізнавальної активності та виховного впливу, прикладну спрямованість діяльності, тісний зв'язок із реальними життєвими ситуаціями, індивідуальну та групову відповідальність за навчальні результати. До найпомітніших переваг інтерактивного навчання педагоги віднесли: залучення до роботи всіх студентів групи; розвиток командної взаємодії; формування толерантності до опонентів; можливість для кожного студента висловити й обґрунтувати власну позицію; створення ситуації успіху; швидке засвоєння значного обсягу матеріалу; розвиток навичок комунікації, аргументації й пошуку альтернативних рішень.

Водночас 87% опитаних викладачів відзначили, що добре обізнані з інтерактивними методами навчання та використовують їх у своїй практиці. Вони підкреслили, що саме інтерактивні методи забезпечують якісні пізнавальні зміни, оскільки вмотивовують студентів до свідомого засвоєння знань, пов'язаних із реальними професійними ситуаціями, а не до механічного запам'ятовування інформації.

На запитання щодо практичного використання інтерактивних методів респонденти перелічили найбільш уживані: робота в парах і малих групах, обговорення проблеми в загальному колі, «мікрофон», «незакінчені речення»,

аналіз ситуацій, «дерево рішень», «займи позицію», різні формати дискусій. У відповідях наголошувалося, що структура інтерактивного заняття зазвичай містить такі елементи: мотиваційний вступ, оголошення теми та очікуваних результатів, подання інформаційного блоку, власне інтерактивна вправа та підсумкове оцінювання.

Примітно, що 100 % опитаних викладачів однозначно погодилися з тим, що впровадження інтерактивних методів суттєво підвищує якість освітнього процесу. Серед найбільш результативних для підготовки фахівців фізичного виховання було названо: «синтез думок», «спільний проєкт», «коло ідей», «мозковий штурм», аналіз ситуацій (case-метод), вирішення проблем, дебати, ігрове моделювання та навчально-ігрові проєкти.

Окремо викладачі підкреслили, що грамотне застосування інтерактивних методів сприяє не конфліктогенності освітнього середовища, а навпаки — зниженню напруги та формуванню культури конструктивного спілкування. Інтерактивна педагогічна взаємодія, на їхню думку, забезпечує атмосферу довіри, взаємоповаги, відкритості, створює умови для смислотворення та ініціативності студентів. Визначальними інструментами такої взаємодії були названі: діалогічність, полілог, здатність до критичного мислення, свобода вибору, рефлексія, позитивне й підтримувальне оцінювання.

Узагальнюючи результати опитування, можна зробити висновок, що викладачі усвідомлюють значущість інтерактивних методів та демонструють високий рівень готовності до їх застосування у професійній діяльності. Проте отримані дані одночасно підтверджують актуальність необхідності поглиблення системності використання інтерактивних технологій, методичного забезпечення та створення оптимальних педагогічних умов для формування відповідних умінь у майбутніх фахівців фізичного виховання.

Відповіді на запитання «Якби вам довелося знову навчатися, якими методами — пасивними чи активними — ви б хотіли оволодівати знаннями, уміннями та навичками?» показали, що 85% викладачів обрали б активні та інтерактивні методи навчання, пояснюючи свій вибір відповідністю цих методів

сучасним тенденціям розвитку суспільства. У коментарях респондентів підкреслювалося, що активні та інтерактивні підходи роблять навчання не лише більш сучасним, а й більш особистісно значущим, оскільки забезпечують посилену педагогічну взаємодію, взаємовплив і взаємне збагачення учасників освітнього процесу. Інтерактивне навчання, за їх спостереженнями, не обмежується механічною передачею інформації; воно створює можливість для міжсуб'єктної комунікації, у якій кожен учасник виступає носієм індивідуального досвіду, життєвих поглядів і способів діяльності. Такий формат взаємодії розглядався викладачами як фактор, що змінює поведінкові й діяльнісні установки студентів, стимулює їхню ініціативність, відповідальність, здатність співпрацювати та конструктивно аргументувати позицію.

Особливу увагу респонденти звертали на динаміку інтерактивного спілкування, яке є більш насиченим за змістом і формами, порівняно з традиційними освітніми моделями. Викладачі підкреслювали, що інтенсивність комунікації, варіативність форм роботи, обмін діяльністю, рефлексія щодо власних дій і взаємодій – усе це перетворює навчання на процес розвитку мислення, професійних умінь і соціально значущих якостей.

На запитання «Чи прагнете ви опановувати ті інтерактивні методи, які використовуєте час від часу, з метою підвищення власного методичного рівня?» усі викладачі одностайно відповіли ствердно. Обґрунтовуючи свої відповіді, вони наголошували, що інтерактивні методи є не просто сучасною «технологічною тенденцією», а інструментом забезпечення якісної фахової підготовки майбутніх педагогів. Викладачі продемонстрували готовність розширювати власний методичний арсенал, опановувати нові форми навчальної взаємодії, удосконалювати навички роботи зі студентською групою та поглиблювати практичні способи організації інтерактивних занять.

Аналітичний висновок із відповідей викладачів дозволяє констатувати, що використання інтерактивних методів навчання сприймається ними як ключовий механізм модернізації фахової підготовки, що сприяє формуванню реальних професійних умінь, необхідних сучасному фахівцю фізичного виховання.

Іншими словами, інтерактивне навчання не лише підвищує інтерес студентів до змісту дисциплін, а й забезпечує розвиток тих компетентностей, які є визначальними у реальних умовах професійної діяльності.

З метою вивчення ставлення здобувачів освіти до використання інтерактивних методів навчання у процесі професійної підготовки ми провели опитування. В опитування брали участь студенти четвертого курсу природничого факультету першого (бакалаврського) рівня освіти предметної спеціальності: 014.11 Середня освіта (Фізична культура) з додатковою спеціалізацією: Спортивний туризм (гр. ФК-22), загальною кількістю 32 особи.

Студентам було запропоновано дати відповіді на наступні запитання:

1. Чи турбує Вас питання власної підготовки до майбутньої професійної діяльності?
2. Чи із задоволенням Ви відвідуєте заняття з фахових дисциплін?
3. Чи використовують викладачі фахових дисциплін інтерактивні методи навчання?
4. Які інтерактивні методи навчання викладачі закладу вищої освіти найчастіше використовують?
5. Чи доцільним, на Вашу думку, є використання інтерактивних методів навчання на заняттях з фахових дисциплін як інструменту якісної підготовки майбутніх фахівців?
6. Чи готові Ви як майбутні фахівці до використання інтерактивних методів у своїй професійній діяльності?
7. Чи прагнете ви до підвищення свого методичного рівня щодо використання інтерактивних методів навчання?

Аналіз результатів студентського опитування дає підстави стверджувати, що питання власної готовності до майбутньої професійної діяльності є значущим для більшості здобувачів освіти спеціальності «Фізична культура». Так, 78% опитаних студентів продемонстрували усвідомлену зацікавленість у професійному становленні та зазначили, що їх навчальну активність визначає внутрішня пізнавальна потреба, яка мотивує до оволодіння спеціальними

знаннями, уміннями, навичками та способами професійної діяльності майбутнього вчителя фізичного виховання.

Показовою є також відповідь на запитання «Чи із задоволенням ви відвідуєте заняття з фахових дисциплін?»: 82% респондентів ствердно оцінили власну участь у навчальному процесі, підкресливши інтерес до фахових тем, готовність активно долучатися до обговорень, диспутів та колективних форм роботи. Студенти наголосили на прагненні систематично готуватися до занять і виконувати творчі завдання, запропоновані викладачами фахових дисциплін, що свідчить про позитивне ставлення до власної професійної підготовки та про сформовану внутрішню мотивацію.

На запитання щодо застосування викладачами інтерактивних методів навчання студенти переважно підтвердили їх наявність в освітньому процесі, однак зауважили, що під час дистанційного навчання інтенсивність такого застосування помітно знизилася. Водночас здобувачі освіти вказали на широкий спектр інтерактивних методів, які їм найчастіше пропонують викладачі: робота в парах і малих групах, спільний проєкт, коло ідей, «мікрофон», «незакінчені речення», мозковий штурм, аналіз ситуацій (case-метод), вирішення проблем, дерево рішень, «займи позицію», різні види дискусій тощо.

Відповідаючи на запитання «Чи є доцільним використання інтерактивних методів навчання у професійній підготовці?», 86% студентів наголосили, що вважають такі методи незамінним інструментом якісної підготовки фахівця. На їхню думку, інтерактивні підходи підвищують ефективність освітнього процесу, сприяють розвитку інтелектуальних та творчих здібностей, стимулюють ініціативність і самостійність, розкривають резерви особистісного потенціалу й забезпечують продуктивне професійно орієнтоване освітнє середовище.

Найбільш суперечливими виявилися відповіді на запитання «Чи готові ви використовувати інтерактивні методи у своїй професійній діяльності?»: лише 36% опитаних студентів вважають себе повністю готовими до їх застосування. Натомість 64% респондентів визнають недостатність власної підготовки та вказують на потребу в поглибленому вивченні методики інтерактивного

навчання, зокрема – планування інтерактивного заняття, організації групових форм роботи, керування комунікацією в групі, оцінювання результатів інтерактивної діяльності.

Під час обговорення питання «Чи прагнете ви підвищити свій методичний рівень щодо використання інтерактивних методів?» студенти одностайно продемонстрували позитивну налаштованість: вони прагнуть оволодіти теоретичними засадами інтерактивного навчання, виробити навички організації педагогічної взаємодії та здобути власний професійний досвід. Серед можливих шляхів підвищення методичної підготовки студенти відзначили: опанування вибіркового дисциплін, що орієнтовані на сучасні освітні технології; участь у неформальній та інформальній освіті; вивчення передового педагогічного досвіду викладачів-наставників, колег і педагогів-практиків.

Отже, проведений аналіз результатів опитування викладачів кафедри фізичної культури та методики її викладання Криворізького державного педагогічного університету та анкетування студентів четвертого курсу спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура) із додатковою спеціалізацією «Спортивний туризм» засвідчив однозначно позитивне сприйняття інтерактивних методів навчання всіма учасниками освітнього процесу. Викладачі розглядають інтерактивні технології як дієвий інструмент формування професійної підготовленості майбутніх фахівців і демонструють готовність до постійного розширення власного методичного арсеналу. Студенти, зі свого боку, виявляють високу мотивацію до опанування спеціальних дисциплін, усвідомлюють важливість інтерактивного навчання для розвитку професійних умінь, але визнають обмеженість власних практичних навичок і необхідність цілеспрямованого вдосконалення.

Таким чином, опитування дозволило зафіксувати ключову тенденцію: викладачі й здобувачі освіти однаково вбачають у інтерактивних методах навчання важливий чинник підвищення якості професійної підготовки, а також виявляють готовність і потребу у подальшому підвищенні методичного рівня. Разом із тим отримані дані підкреслюють актуальність створення педагогічних

умов, що забезпечать не лише застосування інтерактивних технологій у навчальному процесі, а й системне формування в студентів умінь і готовності до їх компетентного використання у майбутній професійній діяльності.

2.2. Презентація робочої програми вибіркової дисципліни щодо підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до використання інтерактивних методів

З огляду на результати констатувального етапу дослідження та виявлену потребу у підвищенні готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до використання інтерактивних методів навчання, було розроблено програму вибіркової навчальної дисципліни «Інтерактивні методи: теорія і методика навчання». Її зміст спрямований на цілеспрямоване формування методичної культури майбутнього педагога, розвиток умінь організовувати інтерактивну педагогічну взаємодію, проєктувати освітній процес із використанням сучасних технологій, а також застосовувати інтерактивні методи у власній професійній діяльності.

Навчальна дисципліна має модульну побудову та включає чотири логічно взаємопов'язані змістові модулі, що охоплюють теоретичні засади, практичні алгоритми організації інтерактивного навчання, опанування методичного інструментарію та виконання проєктних творчих завдань, спрямованих на інтеграцію отриманих знань і навичок у професійну діяльність майбутніх педагогів фізичного виховання.

Модуль 1. Теоретичні основи використання інтерактивних технологій навчання.

Тема 1.1. Технологія інтерактивного навчання як інноваційне педагогічне явище.

Тема 1.2. Інтерактивне навчання як сукупність технологій.

Модуль 2. Методика організації інтерактивного навчання.

Тема 2.1. Психолого-педагогічні умови реалізації інтерактивного

навчання.

Тема 2.2. Навчання майбутніх фахівців інтерактивним технологіям шляхом проведення тренінгових занять.

Тема 2.3. Як спланувати інтерактивний урок.

Тема 2.4. Яким має бути інтерактивний урок.

Модуль 3. Методика використання методів інтерактивного навчання.

Тема 3.1. Методика використання методів інтерактивної технології кооперативного навчання.

Тема 3.2. Методика використання методів інтерактивної технології колективно-групового навчання.

Тема 3.3. Методика використання методів технології ситуативного моделювання.

Тема 3.4. Методика використання методів технології опрацювання дискусійних питань.

Модуль 4. Практичні аспекти використання інтерактивних методів навчання

Тема 4.1. Питання як найважливіший спосіб педагогічної взаємодії учасників освітнього процесу.

Тема 4.2. Оцінювання здобувачів освіти в інтерактивному навчанні.

Мета навчальної дисципліни: формування у майбутніх фахівців здатності інтегрувати інноваційні технології навчання у професійну діяльність, що сприятиме інтенсифікації й оптимізації освітнього процесу.

Основні завдання:

- знайомити студентів із технологіями інтерактивного навчання та їх використанням у професійній діяльності;
- розкрити значення інтерактивного навчання як інноваційного педагогічного явища;
- формувати у майбутніх фахівців навички підготовки до інтерактивних занять;
- сприяти розвитку комунікативних здібностей у майбутніх фахівців;

- розвивати творчі здібності майбутніх фахівців, необхідні для підготовки і проведення інтерактивних занять ;

- формувати професійні компетентності для підвищення якості професійної діяльності.

Після завершення вивчення варіативної дисципліни здобувачі освіти мають:

- оволодіти цілісною системою теоретичних знань щодо сутності, принципів, функцій та класифікації інтерактивних методів навчання у професійній діяльності педагога, розуміти їх дидактичний потенціал та умови ефективного застосування;

- здобути практичні навички організації інтерактивної педагогічної взаємодії учасників освітнього процесу, зокрема моделювання навчальних ситуацій, фасилітації групової роботи, створення «ситуації успіху», забезпечення позитивної навчальної комунікації;

- навчитися застосовувати інноваційні підходи у вирішенні професійних завдань – обирати адекватні інтерактивні методи залежно від мети заняття, вікових і психологічних особливостей здобувачів освіти, змісту навчального матеріалу та особливостей освітнього середовища;

- сформувати здатність проєктувати і проводити заняття з використанням інтерактивних методів навчання, враховуючи логіку структурування змісту, освітню траєкторію здобувачів освіти та очікувані результати навчання;

- опанувати прийоми рефлексії та самоаналізу власного педагогічного досвіду з метою вдосконалення методичної діяльності та підвищення якості освітньої взаємодії;

- підвищити рівень професійної компетентності, сформувавши мотиваційну готовність і професійну впевненість у застосуванні інтерактивних методів у майбутній професійній діяльності.

Підсумковий контроль передбачає підготовку проєкту або творчої роботи, наприклад, на тему: «Майстерність організації педагогічної взаємодії на інтерактивному занятті з фізичної культури» (10 хвилинна презентація з

рефлексією).

Таблиця 2.1

Структура навчальної дисципліни

Назви блоків і тем	Кількість годин							
	денна форма здобуття освіти				заочна форма здобуття освіти			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	пр	ср		л	пр	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Блок 1. Теоретичні основи використання інтерактивних технологій навчання								
Тема 1.1. Технологія інтерактивного навчання як інноваційне педагогічне явище	6	2	–	4	10	2	–	8
Тема 1.2. Інтерактивне навчання як сукупність технологій	8	2	2	4	8	–	–	8
Кейси: інтерактивне навчання та його значення у формуванні компетентностей здобувачів освіти	6	–	2	4	2	–	–	2
Разом за блоком 1	20	4	4	12	22	2	–	20
Блок 2. Методика організації інтерактивного навчання								
Тема 2.1. Психолого-педагогічні умови реалізації інтерактивного навчання	6	2	–	4	8	2	–	6
Тема 2.2. Навчання майбутніх фахівців інтерактивним технологіям шляхом проведення тренінгових занять	6	2	–	4	6	–	–	6
Тема 2.3. Як спланувати інтерактивний урок	8	2	2	4	4	–	2	2
Тема 2.4. Яким має бути інтерактивний урок	5	–	2	3	6			6
Разом за блоком 2	25	6	4	15	24	2	2	20
Блок 3. Методика використання методів інтерактивного навчання								
Тема 3.1. Методика використання методів інтерактивної технології кооперативного навчання	5	2	–	3	6	2	–	4
Тема 3.2. Методика використання методів інтерактивної технології колективно-групового навчання	6	2	–	4	6	–	–	6
Тема 3.3. Методика використання методів технології ситуативного	8	2	2	4	6	–	2	4

модельовання								
Тема 3.4. Методика використання методів технології опрацювання дискусійних питань	6	–	2	4	4			4
Разом за блоком 3	25	6	4	15	24	2	2	18
Блок 4. Практичні аспекти використання інтерактивних методів навчання								
Тема 4.1. Питання як найважливіший спосіб педагогічної взаємодії учасників освітнього процесу	8	2	–	6	7	–	–	7
Тема 4.2. Оцінювання здобувачів освіти в інтерактивному навчанні	8	–	2	6	9	–	2	7
Разом за блоком 4	16	2	2	12	22	–	2	20
Загалом годин	90	18	18	54	90	6	6	78

У процесі опанування навчальної дисципліни передбачається активна залученість здобувачів освіти до різних видів діяльності, спрямованих на формування досвіду використання інтерактивних технологій у професійній практиці. Зокрема, студенти братимуть участь у:

- *колективній дискусії* на тему «Як проводити уроки із застосуванням інтерактивних технологій навчання?», під час якої здобувачі освіти обговорюватимуть вимоги до структури інтерактивного уроку, ролі педагога та здобувачів освіти, а також способи організації продуктивної навчальної взаємодії (вимоги до учасників дискусії наведено у додатку Б);

- *написанні аналітичного есе* «Використання інтерактивних методів навчання у моїй майбутній професійній діяльності» з акцентом на саморефлексії, аналізі власного професійного становлення та визначенні персональної педагогічної позиції;

- *виконанні проєкту* «Майстерність організації педагогічної взаємодії на інтерактивному занятті», що передбачає модельовання освітньої ситуації, визначення оптимальних методів взаємодії та вибір інструментів фасилітації групової роботи;

- *написанні есе аналітичного характеру* «Позитиви і недоліки інтерактивного навчання: як їх врахувати при викладанні фізичної культури», у якому студенти мають проаналізувати ризики та педагогічні переваги

інтерактиву, а також виробити власні методичні рекомендації щодо його впровадження;

– *підготовці та публічному захисті мультимедійного проєкту* «Інтерактивне навчання – навчання через дію, через досвід», що передбачає презентування авторських підходів до організації інтерактивного заняття, представлення освітніх кейсів, обґрунтування педагогічних рішень (рекомендації до оформлення та презентації наведено у додатку В);

– *тренінгах* з розвитку естетичної свідомості, спрямованих на формування культури педагогічного спілкування, емоційної виразності, уміння працювати з невербальними засобами взаємодії;

– *участі в інтерактивних майстер-класах*, де студенти зможуть у практичному форматі освоїти технології фасилітації навчальної діяльності, модерації освітньої дискусії, організації командної роботи та створення ситуації успіху на занятті.

За результатами опанування курсу передбачено залік шляхом сумування балів отриманих студентами за різні види робіт протягом навчання.

Апробація змістових модулів розробленої вибіркової навчальної дисципліни «Інтерактивні методи: теорія і методика навчання» здійснювалася у процесі її поетапного впровадження в освітній процес підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання. На *першому етапі* апробації було опрацьовано модулі, що охоплювали теоретико-методологічні засади інтерактивного навчання, з'ясування його функцій, переваг та можливих обмежень. Особлива увага приділялася виявленню початкової обізнаності студентів щодо змісту інтерактивних педагогічних технологій, їхньої ролі в організації освітнього процесу та місця у професійній діяльності майбутнього вчителя фізичної культури.

Другий етап апробації передбачав практичну спрямованість навчання, що реалізовувалася через опанування студентами методики застосування інтерактивних технологій у форматі тренінгових занять, дискусійних

платформ, моделювання фрагментів уроків фізичної культури та мікровикладання. Студенти поступово переходили від спостереження за інтерактивною діяльністю до її самостійного планування, реалізації та рефлексивного аналізу, що сприяло формуванню в них навичок педагогічної взаємодії та організації командної роботи на занятті.

На *заключному етапі* апробації студенти виконували комплексні проєктні завдання, пов'язані з побудовою інтерактивних занять та розробленням авторських освітніх кейсів. Оцінювання їхніх освітніх досягнень здійснювалося на основі попередньо визначених індикаторів: здатність обґрунтовувати вибір інтерактивних методів та форм навчання, здійснювати педагогічну фасилітацію, створювати умови для педагогічної взаємодії, застосовувати рефлексивні методики оцінювання результатів заняття.

Ефективність апробації змісту дисципліни оцінювалася також за результатами прикінцевого опитування здобувачів освіти щодо ступеня їх задоволеності змістом навчання, організацією освітнього процесу та набутим практичним досвідом. Аналіз відповідей засвідчив, що студенти загалом позитивно сприйняли запропоновану дисципліну: більшість відзначили логічність і послідовність структури модулів, практичну спрямованість навчання, актуальність проблематики та можливість безпосереднього застосування результатів навчання у своїй майбутній професійній діяльності. Студенти підкреслили, що найбільшу цінність для них мала можливість працювати у форматі реального моделювання інтерактивних занять, що сприяло зростанню впевненості у власних професійних можливостях і сформувало розуміння ролі педагогічної взаємодії як центрального елементу інтерактивного навчання.

Загалом, результати апробації підтвердили доцільність включення дисципліни «Інтерактивні методи: теорія і методика навчання» до вибіркового компоненту освітньої програми, оскільки вона забезпечує підвищення рівня професійної підготовки, зміцнює мотивацію до

педагогічної творчості, сприяє розвитку інтерактивної педагогічної взаємодії та формує готовність майбутніх фахівців з фізичного виховання до використання інтерактивних технік у своїй професійній діяльності.

Висновки до розділу 2

Переорієнтація сучасної освіти в Україні на потреби інформаційного суспільства, інтенсивні соціально-економічні трансформації та курс на інтеграцію в європейський освітній простір зумовлюють необхідність оновлення змісту, форм і методів підготовки майбутніх фахівців. Відбувається відхід від індустріальної моделі навчання, що переважно спиралася на пасивне засвоєння знань, до моделі, зорієнтованої на розвиток особистості здобувача освіти, його когнітивних, творчих і соціальних здібностей. У таких умовах педагог із носія знань перетворюється на фасилітатора, модератора та наставника, а результат навчання визначається не лише обсягом інформації, а насамперед сформованістю здатності до її застосування у професійній діяльності.

Аналіз результатів дослідної роботи підтвердив, що ефективне впровадження нової парадигми освіти неможливе без широкого застосування активного й інтерактивного навчання. Інтерактивні методи виявилися найбільш дієвими у формуванні здатності здобувачів освіти до самостійного прийняття рішень, творчої взаємодії, критичного мислення та комунікації, що є важливими для майбутньої професійної діяльності. Опитування викладачів і студентів засвідчило їх одностайне переконання, що оновлення фахової підготовки має передбачати системне використання інтерактивних технологій, зокрема кейс-методу, дискусійних форм, рольових і бізнес-ігор, модераційних технік, проєктної діяльності тощо.

За результатами вивчення ставлення викладачів і здобувачів освіти до інтерактивних методів навчання визначено, що традиційні підходи вже не задовольняють потреб сучасного здобувача освіти, особливо в контексті

підготовки до професійної діяльності. Отримані дані засвідчили потребу в удосконаленні змістового й методичного забезпечення освітнього процесу, розробленні курсів і дисциплін вибіркового компонента, спрямованих на формування практичної готовності майбутніх фахівців працювати з інтерактивними методами.

Урахування цих результатів сприяло розробленню робочої програми вибіркової навчальної дисципліни «Інтерактивні методи: теорія і методика навчання», яка підтримує реалізацію індивідуальної освітньої траєкторії та забезпечує підготовку майбутніх фахівців до грамотного та цілеспрямованого застосування інтерактивних методів у своїй професійній діяльності. Дисципліна спрямована на формування умінь організації інтерактивної педагогічної взаємодії, розвитку методичної рефлексії та здатності адаптувати інтерактивні технології до різних фахових ситуацій.

Матеріали дослідження мають широку практичну значущість і можуть бути використані:

- при розробленні й оновленні освітніх програм для спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) та споріднених спеціальностей;
- у плануванні й проведенні навчальних занять із педагогіки, психології, методики викладання фізичного виховання;
- у роботі викладачів-практиків під час виробничих і переддипломних педагогічних практик;
- у програмному забезпеченні курсової підготовки та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів;
- у неформальній та інформальній освіті для розвитку професійних і методичних навичок молодих фахівців;
- у створенні тренінгових програм, методичних семінарів і майстер-класів щодо впровадження інтерактивних технологій навчання.

Таким чином, результати дослідження не лише підтверджують актуальність упровадження інтерактивного навчання в підготовці майбутніх фахівців з фізичного виховання, а й пропонують дієві інструменти його

впровадження. Їхнє використання сприятиме підвищенню якості професійної підготовки педагогів, формуванню конкурентоспроможних, рефлексивних, творчих і методично грамотних фахівців, здатних ефективно діяти у контексті сучасних освітніх викликів.

ВИСНОВКИ

У реаліях сучасного суспільства індивідуальні знання вже не є достатнім ресурсом для досягнення високих результатів: прогрес ґрунтується на колективному інтелектуальному продукті, взаємообміні досвідом, взаємодії та співпраці. У цьому контексті інтерактивні методи навчання виступають найпродуктивнішим механізмом залучення кожного здобувача освіти до активної комунікації й спільного розв'язання навчальних і професійних завдань. Вони не лише розширюють можливості учасників освітнього процесу щодо оперування інформацією, а й сприяють побудові конструктивної взаємодії всередині академічної групи. Актуальності набувають уміння студентів пізнавати одне одного, адекватно реагувати на позиції та рішення інших, усвідомлювати власні дії, демонструвати толерантність і партнерські комунікативні стратегії. Саме тому особливо важливими стають тренінгові форми роботи, спрямовані на інтеграцію групи, формування безпечного освітнього середовища та розвиток навичок ефективної спільної діяльності.

За результатами проведеного дослідження сформульовано такі часткові висновки.

1. З'ясовано сутність базових понять дослідження. Проведений аналіз наукової літератури дав змогу уточнити зміст ключових категорій, що формують науково-теоретичне підґрунтя дослідження. Поняття підготовка розглянуто як систематичний і цілеспрямований процес створення умов для набуття особистістю необхідних знань, умінь, навичок і досвіду для виконання професійних завдань. Професійна підготовка трактується як результат і процес, який забезпечує формування готовності фахівця до ефективного виконання професійних функцій відповідно до вимог ринку праці та сучасних освітніх стандартів. Професійна підготовка майбутнього фахівця з фізичного виховання охоплює комплексну педагогічну діяльність із формування в студентів предметних знань, методичної майстерності, педагогічних здібностей, комунікативних і організаційних умінь, а також досвіду роботи з дітьми в умовах

освітнього процесу. Інтерактивне навчання визначено як навчання, що відбувається на основі постійної взаємодії учасників і передбачає співнавчання та взаємонавчання. Інтерактивні методи навчання уточнено як способи цілеспрямованої міжсуб'єктної взаємодії у педагогічному середовищі, що забезпечують створення оптимальних умов для розвитку особистості кожного здобувача освіти.

2. Розкрито методичні аспекти використання інтерактивних методів навчання у підготовці майбутніх фахівців. Установлено, що інтерактивні методи навчання виступають засобом активізації пізнавальної діяльності студентів, розвитку їхньої комунікативної, інтелектуальної та соціальної активності, формування навичок толерантної взаємодії й партнерської співпраці. Конкретизовано зміст інтерактивних технологій, що охоплюють кооперативне навчання, колективно-групове навчання, ситуативне моделювання та опрацювання дискусійних питань. У межах кожної технології проаналізовано відповідні інтерактивні методи (рольова гра, акваріум, дебати, кейс-метод, дерево рішень, мозковий штурм та ін.), що можуть бути використані для формування професійної компетентності майбутніх учителів фізичної культури. Виокремлено ефекти інтерактивного навчання: розвиток уміння співпрацювати, аргументувати позицію, критично мислити, ухвалювати рішення та адаптуватися до нестандартних професійних ситуацій.

3. Визначено педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців до використання інтерактивних методів навчання. Уточнено, що ефективність підготовки забезпечується сукупністю педагогічних та організаційних чинників, серед яких виділено: 1) забезпечення стійкої позитивної мотивації майбутніх фахівців до професійної діяльності; 2) урізноманітнення інтерактивних методів навчання в освітньому процесі ЗВО; 3) створення інтерактивної педагогічної взаємодії між учасниками освітнього процесу. Саме їх комплексна реалізація стимулює внутрішню мотивацію студентів, розвиває готовність до професійного самовдосконалення, сприяє переходу від пасивного до активного стилю навчання та створює умови для самореалізації майбутніх педагогів у

модельованні предметно-практичних ситуацій.

4. Вивчено стан підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до використання інтерактивних методів у Криворізькому державному педагогічному університеті.

Результати опитування викладачів і студентів засвідчили наявність високої позитивної оцінки інтерактивних методів як інструмента якісної професійної підготовки. Викладачі демонструють розуміння цілей і функцій інтерактивного навчання та використовують його методи на практиці, проте вказують на потребу методичного удосконалення. Студенти виявляють інтерес до занять інтерактивного формату, але різняться за рівнем готовності застосовувати інтерактивні методи у власній майбутній діяльності, що підтверджує потребу формування у них методичної та організаційно-практичної готовності.

5. Розроблено робочу програму вибіркової дисципліни «Інтерактивні методи: теорія і методика навчання». Створена програма спрямована на формування методичної, комунікативної та конструктивної готовності майбутніх учителів фізичного виховання до професійного застосування інтерактивних методів. Програма містить змістові модулі, що охоплюють теоретичні основи інтерактивного навчання, практику організації інтерактивних занять та проєктну діяльність. Передбачено застосування дискусійних платформ, тренінгів, кейс-методики, проєктних форм роботи та практичних завдань, що забезпечують перехід від формального ознайомлення до реальної здатності організовувати інтерактивні уроки й заняття.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до використання інтерактивних методів. Подальших наукових розвідок потребують питання організації інтерактивного навчання в умовах дистанційної, змішаної та мережевої освіти, а також розробка цифрових інтерактивних платформ, тренінгових курсів і моделей формування професійної готовності вчителя фізичної культури до роботи з різними віковими аудиторіями та учнями з різними освітніми потребами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексєєв О. Філософсько-методологічні засади професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації індивідуальної роботи з учнями. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2022. № 3 (117). С. 55–63.
2. Арєф'єва Л. П. Особливості професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в умовах сучасної парадигми освіти. *Науково-педагогічні проблеми фізичної культури*. 2011. Вип. 10. С. 19–23.
3. Безкопильний О. О. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі: теорія та методика : монографія. Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2020. 552 с.
4. Безкопильний, О. О. Система підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі: дис. ... док. пед. наук: спец.: 13.00.04. Черкаси, 2020. 595 с.
5. Богданова Г. С. Характеристика педагогічних умов підвищення рівня професійної компетентності вчителя фізичної культури. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2013. № 8 (2). С. 18–24.
6. Бойко А. Партнерська педагогіка у вищій школі. *Інновації у вищій школі: Збірник матеріалів V Міжнар. наук.-практ. конф.* Кременець : ВЦ КОГПА ім. Тараса Шевченка, 2021. Вип. 5. 184 с.
7. Бурлаєва Л. Ф. Інтерактивні технології в таблицях. Управління школою. 2005. № 16–18. С. 49–59.
8. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел]. Київ: ВТФ «Перун», 2009. 1728 с.
9. Вільчковський Е. С. Професійна спрямованість підготовки фахівців з фізичного виховання. *Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні: збірник наук. праць до 100-річчя АПН України*. Харків : ОВС, 2002. С. 301–309.
10. Вознюк Т. В. Сучасні ігрові види спорту: теорія та методика викладання

: Навчальний посібник. Вінниця: ФОП Корзун Д.Ю., 2017. 248 с.

11. Волканова В. В. Словник методиста: Методичний посібник. Київ : 2008. 192 с.
12. Волкова Н.П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 360 с.
13. Гевко І. В. Використання інтерактивних технологій в освіті. URL: <https://enpuirb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/39ddf741-a384-4fa2-8a39-8a85ba483d35/content>
14. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ: Вища школа, 2001. 546 с.
15. Гурєєва А. М. Теорія і методика фізичного виховання : основи спеціальної термінології у фізичному вихованні : навч. посібник / А. М. Гурєєва, О. Є. Черненко, Е. Ю. Дорошенко. Запоріжжя : ЗДМУ, 2020. 78 с.
16. Грибан Г. П. Підготовка вчителів фізичної культури до професійної діяльності в закладах загальної середньої освіти URL: <https://eprints.zu.edu.ua/45606/1/1.pdf>
17. Державний стандарт базової середньої освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898). URL: https://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/
18. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посібник. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.
19. Джуринський П. Б. Методичні аспекти підготовки майбутніх учителів фізичної культури до творчої професійної діяльності на креативно-професійному етапі. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/3540/1/Dzhurinsky.pdf>
20. Дубасенюк О. А., Семенюк Т. В., Антонова О. Є. Професійна підготовка майбутнього вчителя до педагогічної діяльності : монографія. Житомир : Житомир. держ. пед. ун-т, 2003. 192 с.
21. Дубягін О. Б. Інноваційні технології та методи навчання як

фактор удосконалення навчального процесу. URL :

http://www.geci.cn.ua/uk/home/item/download/446_a657598348b2a6e8c60b5c4f62a104f0.html

22. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук; гол. ред. В. Г. Кремень. – Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.

23. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / уклад. Н. П. Наволокова. Харків : Вид. група «Основа», 2009. 179 с.

24. Євтух М. Б. Сучасні тенденції професійної підготовки вчителя. *Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та вузі*: зб. наук. праць. Рівне: Волинські обереги, 2002. Вип. 3. С. 170–175.

25. Зайчук В. О., Нісімчук А. С., Білан А. Д. Сучасні педагогічні технології: дидактико-інформаційний аспект. Том 1. Луцьк, 2009. 288 с.

26. Іванова Л. І. Сучасні підходи до професійної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури. *Педагогічний процес: теорія і практика* : зб. наук. праць. Київ : Міленіум, 2006. Вип. 1. С. 63–73.

27. Іващенко В.П., Безкопильний О.П. Теорія і методика фізичного виховання: Підручник. Ч.1. Черкаси: Видавництво ЦНТЕІ 2005. 420 с.

28. Інтерактивні методи навчання: Навч. посібник / За заг. ред. П. Шевчука і П. Фенриха. Щецін: Вид-во WSAP, 2005. 170 с.

29. Інноваційні педагогічні технології у системі неперервної професійної освіти: монографія / за ред. С. С. Вітвицької. Житомир: Полісся, 2015. 368 с.

30. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник / Сисоєва С.О.; НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. Київ: ВД «ЕКМО», 2011. 324 с.

31. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» (введений в дію Постановою ВР № 3809-XII від 24.12.93). URL: <https://tavr.osv.org.ua/zakon-ukraini-pro-fizichnu-kulturu-i-sport-11-25-16-17-06-2020/>

32. Зязюн І. Історичні витоки психологічної педагогіки. *Рідна школа*. 2013. № 11. С. 3–12.

33. Кісельов В. О., Рибалко П. Ф. Педагогічні умови підготовки майбутніх

учителів фізичної культури до організації спортивно-масових заходів. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. 2020. Вип. 3 (44) С. 63–70.

34. Кляп М. Інноваційні методи навчання у ВНЗ як інструмент інтернаціоналізації вищої освіти України. *Вища освіта*, 2015. № 4. С. 45–54.

35. Ковальчук Л. Ігрове моделювання навчальної діяльності студентів у контексті дослідження культури професійного мислення майбутніх педагогів. URL : http://prima.lnu.edu.ua/Pedagogika/periodic/pedos3t/tom3/04_kovalchuk.pdf

36. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики: колективна монографія / Бібік Н. М., Ващенко Л. С., Локшина О. І., Овчарук О. В., Паращенко Л. І., Пометун О. І., Савченко О. Я., Трубачева С. Е.; під заг. ред. О. В. Овчарук. Київ : «К.І.С.», 2004. 112 с.

37. Концепція Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012 – 2016 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/828-2011-p#Text>

38. Кремень В. Г. Інновації – alter ego глобалізації. Рідна школа, 2011. № 3. С. 3 – 9.

39. Кремень В. Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації (факти, роздуми, перспективи). Київ: Грамота, 2003. 216 с.

40. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Київ : Знання, 2005. 486 с.

41. Курлянд З. Н. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Київ : Знання, 2007. 495 с.

42. Микитюк Г. Ю. Взаємини викладачів і студентів як чинник становлення особистості майбутнього вчителя: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 19.00.07. Київ, 2003. 20 с.

43. Моделювання компетентнісної професійної освіти в контексті євроінтеграції: монографія [Електронне видання] / кол. авт; за заг. ред. проф. Н.П. Волкової. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2021. 356 с.

44. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті: затв. Указом Президента України від 17.04.2002 р. *Освіта*. 2002. 24 квіт. (№ 14). С. 2–4.
45. Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки. URL: http://oneu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/nsro_1221.pdf
46. Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація». URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/42/2016>
47. Нова українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи / упоряд. Гриневич Л., Елькін О., Калашнікова С., Коберник І., Ковтунець В., Макаренко О., Малахова О., Нанаєва Т., Усатенко Г., Хобзей П., Шиян Р.; за заг. ред. Грищенка М. 2016. 40 с.
48. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ : Літера ЛТД, 2018. 160 с.
49. Ничкало Н. Г. Українські концепції професійної освіти: тенденції і перспективи. *Науковий вісник Миколаївського державного університету. Педагогічні науки*. Миколаїв: МДУ, 2008. Вип. 20, Т. 1. С. 8–19.
50. Однолеток Т. В., Лянной М. О. Професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури як педагогічна проблема. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2009. № 9. С. 107–109.
51. Олефір Г. В. Сутність проблеми професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури. *Науковий вісник Донбасу*. 2011. № 1. С. 20–26.
52. Онищук Л. А. Нова українська школа: реалії та перспективи. *Український педагогічний журнал*. 2018. № 1. С. 47–53.
53. Онищук В.І., Кисляк Т.І., Жижко Н.П. та ін. Забезпечення якості фізичної культури в умовах сучасної школи. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*. 2018. № 4. С. 41–47.
54. Педагогічний словник / за ред. М. Д. Ярмаченка. Київ : Педагогічна думка, 2001. 516 с.
55. Педагогічні технології у безперервній професійній освіті : монографія.

за ред. С. О. Сисоєвої. Київ : ВІПОЛ, 2001. 504 с.

56. Педагогічна творчість, майстерність, професіоналізм у системі підготовки освітянських кадрів: здобутки, пошуки, перспективи : [монографія] / [Н. В. Гузій, В. М. Гриньова та ін.] ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. 17 Драгоманова, Ін-т перепідгот. та підвищ. кваліфікації. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. 431 с.

57. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій / за ред. І. А. Зязюна, О. М. Пєхоти. К. : «А.С.К.», 2003. 240 с.

58. Плюшко Г. Г. Використання інтерактивних методів навчання. Методичні рекомендації. URL: https://isoty0wsxy5efjap8bhqzqdp7hyxz4m0.cdnfreehost.com.ua/images/content/Napratsyuvannya/Metodychni_materialy/410001.pdf

59. Пометун О. Інтерактивні методики та системи навчання. Київ : Шк. світ, 2007. 112 с.

60. Пометун О., Л. Пироженко Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібник. Київ : А.С.К., 2005. 192 с.

61. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Pometun_Olena/Entsyklopediia_interaktyvnoho_navchannia.pdf

62. Пометун О. Нова українська школа – перехід до нової парадигми освіти. URL : https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731932/1/Пометун_36_конф_ГО_МАСОНК_22-24.02.22.pdf

63. Про вищу освіту : Закон України, док. No 1556-VII, чинний, поточна редакція від 17.11.2024. База даних «Законодавство України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua>

64. Про загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 р. № 463 IX (зі змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.

65. Про освіту : Закон України, док. No 2145-VIII, чинний, поточна редакція від 04.01.2024. База даних «Законодавство України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

66. «Про фізичну культури і спорт»: Закон України. URL : <https://tavr.osv.org.ua/zakon-ukraini-pro-fizichnu-kulturu-i-sport-11-25-16-17-06-2020/>

67. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (затверджений МОН України від 29. 08. 2024 р. за № 1225). URL : https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf

68. Професійна освіта: словник: навч. посібник / за ред. Н. Г. Ничкало. Київ: Вища школа, 2000. 380 с.

69. Сидорук А. В. Організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до анімаційної діяльності. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка*. 2017. № 143. С. 96–99

70. Сисоєва С. О., Соколова І. В. Проблеми неперервної професійної освіти : тезаурус наукового дослідження : наук. видання. Київ : ВД ЕКМО. 2010. 250 с.

71. Словник-довідник з професійної педагогіки / ред.- упоряд. А. В. Семенова. Одеса : Пальміра, 2006. 272 с.

72. Сопотницька О. В. Формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до тренерської діяльності в ігрових видах спорту: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти». Тернопіль: Вид-во Тернопільського нац. пед. ун-та імені В. Гнатюка, 2016. 20 с.

73. Сопотницька О. В. Забезпечення вибору власної освітньої технології з урахуванням здібностей та індивідуальних особливостей у підготовці майбутніх учителів фізичної культури. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: «Педагогіка, соціальна робота». Вип. 30. С. 161–165.

74. Соснова М. А. Проблема підготовки педагогів професійної освіти у контексті сучасних концепцій розвитку вищої освіти. *Інноваційна педагогіка*. Вип. 65. Том 2. 2023. С. 121–124.

75. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібник / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко; За ред. О. І. Пометун. Київ: А.С.К., 2005. 192 с.

76. Сущенко Л. П. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного

виховання та спорту (теоретико-методологічний аспект): монографія. Запоріжжя: Запорізький державний університет, 2003. 442 с.

77. Сущенко Л. П. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах : автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Київ, 2003. 45 с.

78. Теоретично-методичні засади фізичного виховання студентської молоді : навч. посібник : у 2 ч. / Д. О. Безкоровайний, Н. І. Горошко, О. І. Четчикова, І. М. Звягінцева ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. Ч. 1. 239 с.

79. Троценко Т., Троценко Д. Компетентнісний підхід до професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури. URL : https://college.nuph.edu.ua/wpcontent/uploads/2021/03/%D0%A2%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%A2.%D0%AE._%D0%A2%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%94.%D0%92..pdf

80. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Кондор, 2011. 628 с.

81. Філософський словник / [ред. В.І. Шинкарук]. Київ : Головна редакція вид. рад. енциклопедії, 1986. 485 с.

82. Хоменко А. В. Суб'єкт – суб'єктні відносини як основа реалізації сучасної парадигми вищої освіти в Україні. *Педагогічні науки*. 2015. Вип. 2(64). С. 61–69.

83. Черненко С. О. Теорія й методика фізичного виховання : навч. посібник : у 2 частинах. Краматорськ: ДДМА, 2021. Частина 1. 215 с.

84. Христова Т. Є., Ребар І. В. Педагогічні умови підвищення рівня професійної компетентності вчителя фізичної культури. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 20. Т. 3. С. 118–122.

85. Шаповалова І. В. Розвиток у майбутніх учителів фізичної культури творчої активності до професійного самовдосконалення: компетентнісний підхід. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній*

школі. 2015. Вип. 42 (95). С. 412-418. URL : <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2015/42/57.pdf>

86. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів : підручник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2006. Ч. 2. 248 с.

87. Щекотиліна Н. Ф. Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів фізичної культури до індивідуальної роботи з учнями в умовах інклюзії. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти». Одеса: Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». 2019. URL : <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/5995/1/Shchekotylyna%20Natalia%20Fedorivna.pdf>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Вимоги до учасників дискусії

1. Дуже добре володіти матеріалом теми.
2. Бути готовим відстоювати власну точку зору.
3. Постійно стежити за аргументацією опонентів.
4. Дати можливість висловитися кожному опоненту.
5. Намагатися підкреслити головне у власній аргументації.
6. Тактовно відкидати слабкі місця аргументації опонентів.
7. Бути доброзичливим до кожної думки, знайти в ній позитивне зерно.
8. Не гарячкувати. Слідкувати за культурою мовлення.
9. Створити групу однодумців, погляд яких на проблему буде вирішальним.
10. Уміти зробити загальні висновки дискусії та означити її цінність.

ДОДАТОК Б

Рекомендації студентам до оформлення та презентації мультимедійних проєктів

1. Перевірте відповідність підбраного матеріалу запропонованій темі.
2. Визначте новизну і актуальність проєкту.
3. Складіть план, сформулюйте мету презентації.
4. Слідкуйте за логічністю і послідовністю розкриття теми, її аргументованістю, науковістю, актуальністю.
5. Пам'ятайте, що доречність ілюстративного матеріалу і правильність його оформлення – важлива складова мультимедійного проєкту.
6. Дбайте про зрозумілість і доступність інформаційного матеріалу.
7. Наявність цитатного матеріалу та посилань на використані джерела обов'язкова.
8. Підготуйте питання для контролю, тестової перевірки, кросворди тощо для аудиторії, які перетворюють її на активного учасника проєкту.
9. Знайте, що вміння давати вірну естетичну оцінку, розуміти естетичні цінності художнього твору свідчать про ваші естетичні смаки, ідеали.
10. Слідкуйте за культурою мови. Міміка, жести, логічні наголоси, акценти, емоційність викладу – складові вашого успіху.

ДОДАТОК В**Приклади інтерактивних методів для уроків фізичної культури****1. «Ротаційні (змінювані) трійки»**

Учні у трійках виконують передачі м'яча; після кожних 40 секунд один учасник переходить у нову трійку.

2. «Карусель»

Внутрішнє коло демонструє техніку ведення м'яча, зовнішнє ставить запитання або дає короткий зворотний зв'язок; після сигналу відбувається зміна.

3. «Акваріум»

4–5 учнів у центрі показують естафетний елемент (стрибки через бар'єри), інші спостерігають і фіксують 3 сильні сторони та 1 рекомендацію.

4. «Мозковий штурм»

Генерування ідей: «Які рухи можуть увійти до розминки перед грою у волейбол?» — учні записують пропозиції на дошці.

5. «Займи позицію»

Учитель зачитує твердження: «Завжди потрібно атакувати, а не захищатися першими». Учні стають у сектор «так» або «ні» і пояснюють рішення.

6. «Дерево рішень»

Аналіз ситуації: «Що робити, якщо суперник перекрив лінію передачі?» — учні створюють схему можливих варіантів тактики.

7. «Обговорення в загальному колі»

Кожен учень називає одну вправу, яка сьогодні вдалась найкраще, і одну, яку хотів би вдосконалити.

8. «Спільний проєкт»

Групи створюють фрагмент уроку — наприклад, розминка для баскетболу — і проводять її для однокласників.

9. «Інтерактивна станційна робота»

4 станції: стрибки через скакалку, планка, кидки м'яча в ціль, координаційна доріжка. Учні переходять після свистка.

10. «Імітаційно-моделююча гра»

Ситуація «спірне рішення судді під час гри» — ролі: суддя, капітани команд, гравці; відпрацьовується спортивна етика і комунікація.

11. «Спортивний квест»

Команди рухаються за маршрутними картами: станція «спритність», «сила», «рівновага», «командна взаємодія», «інтелектуальне питання про спорт».

12. «Тренінгові вправи на рефлексію»

Учні обирають картку «Мій спортивний прогрес сьогодні» та коротко озвучують, що вдалося, що потребує тренування.

13. «Вільний мікрофон»

1 хвилина для короткого виступу: «Що було найскладніше на уроці?» → «Що я хочу покращити наступного разу?»

14. «Синтез думок»

Групи створюють перелік найтипівіших помилок у техніці низького старту; обмінюються листками і доповнюють по одному пункту.

15. «Спортивна дилема»

Обговорення ситуації: «Підказати супернику, що він порушив правило, але арбітр не помітив?» — формування спортивної доброчесності.